

Sayı
1

Harp Mecmuası

Yıl
1

Teşrinisani, 1331
(Aralık 1915)

Büyük Osmanlı Ordusunun Mukaddes Başkumandanı Beşinci Sultan Mehmed Han Hazretleri

T.C. BAŞBAKANLIK
BASIN YAYIN VE
ENFORMASYON
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Harp Mecmuası

Tarih : Kasım 1915 - Haziran 1918

T.C.

Başbakanlık

Basın Yayın ve Enformasyon

Genel Müdürlüğü,

2014, Ankara.

ISBN:

978-975-19-5963-8

Redaksiyon:

Yasin SEVEN, Alattin ALICI,

Muhammet Ünal ARVAS

Sayfa Düzeni:

Murat KERDİĞE

Baskı:

Salmat Basım Ltd. Şti

Tel. 0.312 341 10 20

Takdim

Osmanlı tarihinin bekli de en karanlık zamanı olan Birinci Dünya savaşı esnasında, cephelelerde meydana gelen hadiselerden, savaşın seyirinden haber verecek, var olma mücadelesi veren halkın duygularını coşturacak ve moralini yüksek tutacak yayınlara duyulan ihtiyacı karşılamak için birçok mecmua neşredilmiştir. Bunlar arasında içerik ve görsel yönüyle en fazla ilgi uyandıran ve amaca uygun muhtevaya sahip neşriyat; zamanın Harbiye Nezareti tarafından yayımlanan Harp Mecmuası'dır.

Görsel açıdan da zengin olan bu mecmua, savaşın cereyan ettiği cephelere ait fotoğraflarla okuyucularına cephelerin manzarasını, kahramanlık gösteren askerleri, düşman esirlerini, şehit olan askerleri etkileyici bir şekilde yansıtmaktadır. Kimi sayılarında o dönemde müttefikimiz olan Alman subaylarının resimlerine de yer verilmiştir

Mecmuanın ilk sayısı Kasım 1915'de (Teşrin-i Sâni 1331) yayımlanmıştır. Her sayının kapak sayfasında yıl ve sayı numarası yazılıdır. 15 günde bir yayımlanması planlanan mecmua, yaklaşık üç yıl çıkmaya devam ederek yayın hayatını Haziran 1334/1918'e kadar sürdürmüştür. İlk sayıları, düzenli bir şekilde çıksa da sonraki sayılarda birkaç aylık kesintiler olmuştur. Mecmuanın yayın hayatı 27. sayısı ile sona ermiştir.

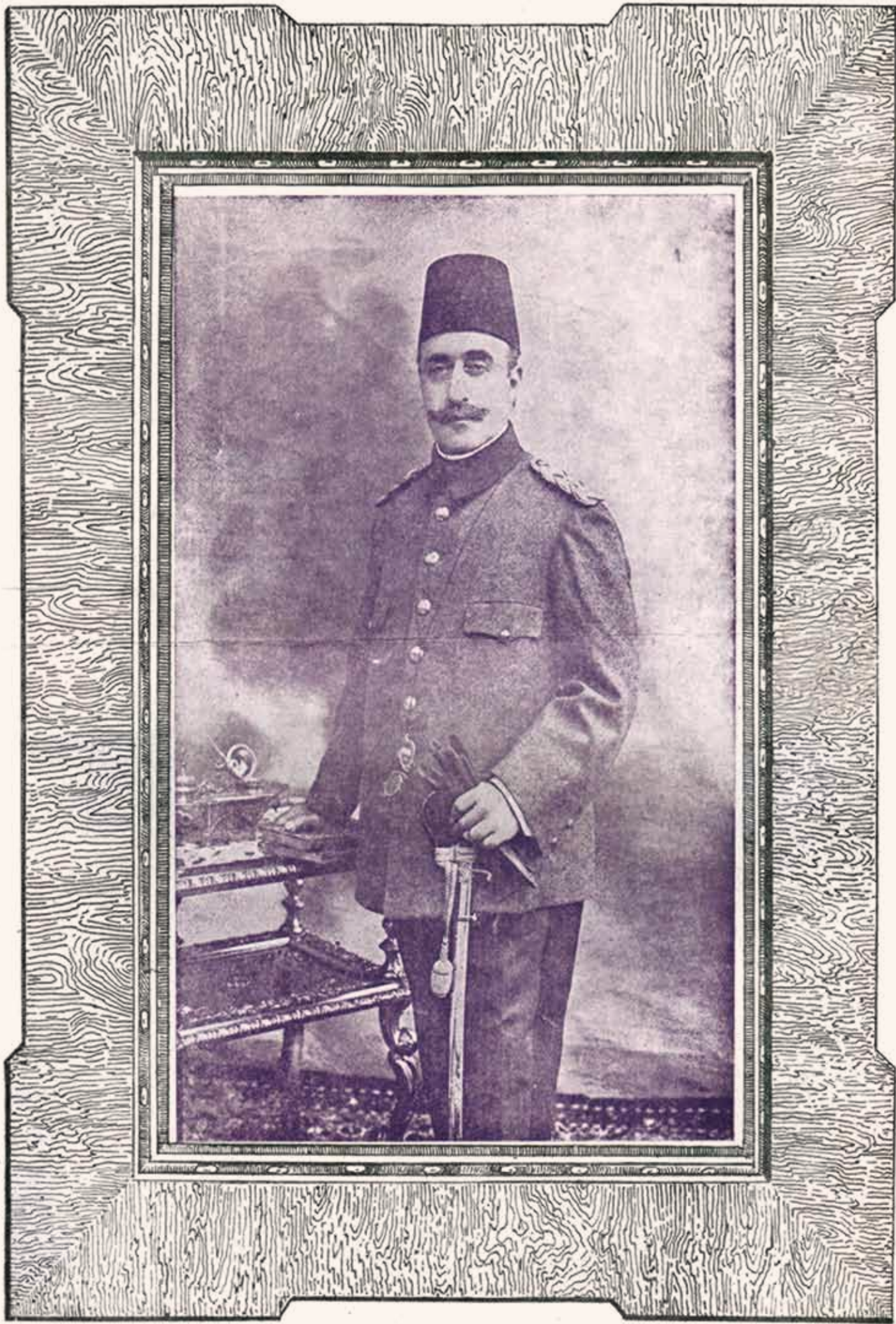
Harp Mecmuası'nın 1. Dünya savaşı sırasında içe dönük propaganda işlevi gördüğü söylenebilir. Mecmuanın ilk sayısında "Niçin Çıkıyor?" adlı yazıda şöyle denilmektedir: ***"Meş'um Balkan Muharebesi'ne devletimiz kuvvetiyle değil zâfiyla atılmıştı. O zaman yabancı gazetelerin Avrupa'dan sürülüşümüzü sevinçli tasvirlerle gösteren yazılarını okur ve resimlerine bakarken avuçlarımız ihtiyarsızca alınımıza kapanır, yüreğimizden saklı bir yaranın kanları sızardı. Baktığımız çehrelerden çabucak kaçıp ayrılan nazarlarımız daima içimize çevrilip bağrımızdaki derin yarayı yakından görmek, onun kanlarına boyanmak isterdi. Fakat şimdi bu siyah mazinin yanında güneş gibi parlak nurunu istikbale uzatıp yolumuzu gösteren bir bugün var. Şimdi omuzlarımızın üstünde başımız dik ve yüksek duruyor; alnımız bütün dünyaya karşı aklığını teşhir ediyor.***

İşte Harp Mecmuası, varlığımızda bu mühim inkılâbı yapan, en büyük ve en kuvvetli düşmanımız karşısında neslinin ve dininin ananesine uygun bir kahramanlık ve fedakârlıkla cenkleşen muazzam ordumuzun altın destanını yazılar ve resimlerle ebedileştirmek, onu bütün dünyanın gözleri önüne sermek için çıkıyor."

Eseri istifadenize sunarken en karanlık ve meş'um günlerde milletimizin hissiyatına tercüman olan "Harp Mecmuası"nın ilk sayısında yer alan ***"Türkiye ölmeyecek; yaşayacak ve büyüyecek"*** ifadesinin tahakkuk ettiğini hep birlikte görüyoruz.

Bu mecmuayı yayına hazırlarken eserin neşredildiği tarihteki ruhu daha iyi yansıtmak, orijinalliğini muhafaza etmek ve milli kültürümüzün temelini oluşturan Osmanlıcaı nazara vermek maksadıyla "Osmanlıca ile mukayeseli tıpkıbasımını" gerçekleştirdik. Çanakkale Zaferinin 100. Yılına yaklaştığımız şu aylarda aziz şehit ve gazilerimize minnettarlığımızın mütevazı bir göstergesi olarak Genel Müdürlüğümüz bu mecmuayı yeniden yayınlamaktan mutluluk duymaktadır.

T.C Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü

Osmanlı Saltanatının Veliahdı Yusuif İzzeddin Efendi Hazretleri

عہدائی سلطنتک ولی عہدی یوسف عزالدین افندی حضرتلری
Seiner Hohheit der Kronprinz Youssof Izzeddin Effendi.
S. A. I. Youssof Izzeddine Effendi, héritier présomptif du trône.

HARP MECMUASI

Niçin Çıkıyor?

Bir yıl var ki Türk ve İslâm vatani vaktiyle bir Osmanlı gölü olan Karadeniz'de birdenbire en yıllanmış düşmanın hücumuna uğradı ve donanmamız hakkını korumaktan yılmadığını gösteren bir karşılık hücum ile Moskof gemilerini batırıp kaçırarak akınlar yaptı. Ne bitmez tükenmez aylık yıllarımdan biri düşman boyunduruğu altında ezilip inleyen kardeş memleketlerin, Kırım ve Kafkasya'nın kıyılarını topa tuttu. Oraları kanatlarının karanlığında boğan Moskof kargasının bağrına gayzının ateşlerini fırlattı. Karadeniz Boğazı'nın önlerinde ilk patlayan Türk topu, yalnız o eski düşmana değil, bütün bu cihan cenginde onun tarafını tutanlara karşı atılmış bir gazap nârasıydı. O alışkın nârayı Eskigülmez'in suları tanıdı. Beyaz köpükleri başlarında öfkelenerek kıyıları doğru koşan dalgalar Türk'ün dirildiğini etrafa seslendiler.

Avrupa, birkaç ay evvel ikiye bölünmüş, birbiriyle kanlı bir kavgaya tutuşmuştu. Senelerle gizli gizli çalışıp hazırlanan Moskoflar ve müttefikleri, kahraman Orta Avrupa devletlerini dört taraftan ateş zinciriyle kuşatarak mahvetmek istiyorlardı. Meş'ûm Balkan Muhârebesi'nden beri düşmanlarımızın ölü sandıkları biz de her ihtimale karşı hazırlanmış, uğradığımız felâketlerden aldığımız acı ve unutulmaz derslerle bilinen düşünceler ve duygularla ve onların mahsülü olan çalışmalarla silahlanmış, bekliyorduk.

İşte Karadeniz'de memleketimizin kıyılarında bir taraftan gösterişli gezintiler yaparak bizi korkutmak, diğer taraftan torpilleri dökerek donanmamızı hapsetmek isteyen Moskof gemileriyle ilk çarpışmamız onun için bizi gafil avlamadı. O zamandan beri kahraman ordularımız ve donanmamız yorulmak ve yılmak bilmeyen bir kuvvet ve iman ile dört köşede sevgili vatanımızı müdâfaa ediyor.

Kafkas Cephesi'nde içeriden ve dışarıdan hücum eden sefil düşmanlara çelik kalelerin gösteremeyeceği bir metanetle karşı duran ordumuz, ara sıra Moskof hudutlarının içine de atılarak düşman ordularına ölümler saçıyor. Onların sayıca kendilerinden çok fazla düşman askerine saldıran gösterdikleri kahramanlığı, fedakarlığı Kafkas'ın sarp dağlarından, tepelerinden sorunuz. Alacağımız cevap cedlerimizin mukaddes ruhlarını sevindirecektir.

Devletlerinin şevket ve azamet kubbesini Müslümanların kan ve canlarıyla yükselen direkler üstünde tutan ve bütün dünyanın deniz geçitleri

ellerinde olan İngilizlerin, gemilerine güvenerek Irak'ın deniz ve nehir sahillerine çıkardıkları kuvvetler karşısında sayısı pek az olan askerlerimizle hilâfet ve dinin haklarını korumak için mukaddes cihat bayrağı altında toplanan hakiki Müslümanlar, korkunç bir kaya sağlamlığıyla mukâvemet ediyorlar.

Diğer cephede pişdârlar Süveyş Kanalı'na dayanıp karşı tarafa akınlar yapan bir ordumuz, her gün insan tâkatinin son kabiliyetiyle çalışarak gittikçe yaklaşan Mısır seferi için hazırlanıyor. Başlarının üstünde Yavuz Selim'in hayâlî kanatlarını gören bu ordu yakın bir istikbalde süngüsünü mağrur İngiltere'nin can damarına saplayacak ve o zaman akan kanlar Müslümanlığın büyük kurtuluş gününün yâkut doğuşunu vücuda getirecek.

Düşmanlarımız yalnız böyle geniş memleketimizin uçlarına saldırmakla kalmadılar. En mühim kuvvetleriyle geldiler. Boğazımıza sarıldılar. Sekiz aydan beri denizden ve karadan hücumlarla onu geçmek, bütün dünya şehirlerinin melikesini, İslâm'ın muazzam kitabının, fethini Müslümanlara müjdelediği kıymetli beldeyi beş asırdan beri Türk'ün hakanlar durağı ve İslâm'ın hilafet makamı olan büyük ve sevgili İstanbul'u elimizden almak, bu suretle Türk ve Müslüman kuvvetlerini başından ezmek istediler. Fakat Allah bırakmadı. Bizim bütün donanmamızdan altı yedi defa daha kuvvetli en mükemmel gemilerden mürekkep donanmaları, en son fennî teçhizâta mâlik ve sayısı yarım milyona varan ordularıyla yaptıkları hücumlar en katî hezimetlere uğradı. Bugün millî meclislerinin kubbelerine, duvarlarına, kendi mebusları ve milletlerinin sağır kulaklarına kendi gazeteleri acı acı bağıyorlar ki İngiliz ve Fransızların bu şark seferleri onlara elem ve ölümden başka hiçbir şey getirmedi. Vaktiyle cedlerimizden sallarına yol verip onları Asya'dan Avrupa'ya geçiren deniz, düşmanlarımızın gelin gibi süslü ve ölüm gibi korkunç gemilerine mezar oldu. Sahillerin yüzü Türk ve Müslüman süngüleriyle delinen göğüslerden akan kanlarla kızardı ve bu kızartının kuvvetli aksi bu iki büyük devletin alınına vurarak orada silinmez bir hacâlet damgası oldu. Bütün dünya üç sene evvel hayatının son günlerini yaşıyor sanılırken birden bire dirilip kımıldayan ve kılıcını düşman kanına batırarak tarihinin en şanlı sayfasını Akdeniz'in Şark kıyılarına yazan Türkiye'nin önünde hürmetle eğiliyor; müttefiklerimiz ayrı cephelerde bir milyon düşman kuvvetini meşgul ederek, Akdeniz'i, Karadeniz'e bitişiren dehlizi kapayıp milyonlarca Moskof sürülerini her şeyden mahrum bırakarak bu cihan cenginin neticesi üzerinde büyük tesir icra eden kahramanlığımızı seven ve beğenen bir hayranlıkla alkışlıyor.

Üç sene evvel... Bu zaman Osmanlı tarihinde hikâyesi gözyaşıyla

حرب جموعهسى

تیمین جیغیر ؟

بریل وارکه تورك و اسلام وطنی و قبیله برعنائی کولی اولان قارا ده کزده بردن بره اگ بیلامش دشمنک هجومه اوغرادى . و دونامامز ، حقى قورومقدن بیلامدینى کوستره برقارشیاق هجوم ایله موسقوف کیلیرى پانیروب قاجیرارق آقینلر بایدى ، نهیتمز توکنمز آریلق بیللردن برى دشمن بویندورونى آلتده ازیلوب ایله بر قاردهش ملکترک ، قریم و قافقاسیاک قیدیلیرى طوبه طوندی . اوراری قاندرینک قارالغده بوغان موسقوف قاراشنک باغرینه غیظنک آتشلیرى فیرلاندی . قارا ده کز بوغانینک اولکرند ایله باطلاپان تورك طوبی یالکز اولسکی دشمنه ده کل ، بوتون بوجهان جنکنده اونک طرفی طوتانلره قارشى آتیلش برغضب نمره سیدی ، او آلیشقین نمره بی اسکی کولزک سورلی طایدی ، بیاض کوپولکری باشلرند اوفکلرک قیدیلره دوغرو قوشان دالغالر تورکک دیریلدیکنی اطرافه سسله ندیلر .

اوروپا بر قاچ آی اول ایکی به بولونش ، بر بریله قانی برغوغایه طوتوشمادی . سنه لرله کیزلی کیزلی جالیسوب حاضر لانا موسقوفلر و متفقلری قهرمان اورنا اوروپا دولتسلری دورت طرفدن آتش زنجیریه قوشانارق محو اتمک ایسته یورلدی . مشوم بالقان محاربه سندن برى دشمنلرک نولوساندقلری بزده هراحتاله قارشى حاضر لاش ، اوغرادینمز فلاکتلردن آلدینمز آجی اوونوتولماز درسله بیله ن دوشونجهلر و دونولره وانلرک محسولی اولان جالیشمالره سلاحلش ، بلکه بوردق ...

ایشته قارا ده کزده مملکتلرک قیدیلرند بر طرفدن کوستریشلی کیزینیلر یاپرق زری قوروقمغی ، دیگر طرفدن طوریللر دوکرک دونانمانزى حبس اتمک ایسته بن موسقوف کیلیریه ایله چاریشمان اونک ایچون زى قافل اولامادی . او زماندن برى قهرمان اوردولرمز و دونامامز یورولمق و بیلمق بیلمه بن برقوت و ایمان ایله دورت کوشده سوکیلی وطنمزی مدافعه ایدیور .

قافقاس جهه سنده ایچریدن و دیشاریدن هجوم ایدن سقیل دشمنلره چلیک قلملرک کوستره مبعجکی بر مناتله قارشى طوران اوردومن آراسیرا موسقوف حدودلرینک ایچنده آتیلارق دشمن اوردولرینه نولوملر صاچيور . اونلرک صایچه کندیلردن چوق فضله دشمن عسکرینه صالدر برکن کوستردکلری قهرمانانی ، فداکارلی قافقاسک صرب داغلرندن ، تپهلرندن صوریکنز ، الاچکنز جواب جدلرمزک مقدس روحلری سویند بره جکدر . دولتلرینک شوکت و عظمت قبسنی مسلمانلرک قان و جانلریه یوکه ان دیرملرک اوستده طوتان و بوتون دنیاک ده کیز کیدیلری

الرند اولان انکلرلرک کیلیرنه کورونه رک عراقک ده کیز ونهر ساحلرینه چیقاردقلری قوتلر قارشینده صایسی پک آز اولان عسکرلرمزله خلافت و دینک حقلری قورومق ایچون مقدس جهاد باراحی آلتده طویلانا حقیقی مسلمانلر قوروقونج بر قایا صاغلانمیه مقاومت ایدیورلر .

دیگر جهه ده پیشدارلری سویش قامنه دایانوب قارشى طرفه آقینلر یاپان بر اوردومز هر کون انسان طاقنک صوک قابلیته جالیشارق کیندیکه یاقلاشان مصر سفری ایچون حاضر لایور . باشلرینک اوستده یاوروز سلیمک خیالی قاندرلری کره ن بو اوردو یاقین بر استقباله سونکوسنی مغرور انکلرک جان دامارینه صایلاچق واوزمان آقان قانلر مسلمانلغک بو بوک قورتولوش کونک یاقوت دوغوسنی و حوده کتیره چک .

دشمنلرمز یالکز بویه کینش مملکتلرک اولجلرینه صالدرمقله قالمایدلر . اک مهم قوتلریله کلیدلر ، بوغازمز . صاریلدیلر . سکر آیدن برى ده کیزدن قارادن هجوملره اونى کچمک ، بوتون دنیا شهرلرینک ملکسنی ، اسلامک معظم کتاشک فتحی مسلمانلره مژده لیدیکی قیمتلی بلدی ، بش عصردن برى تورکک خاقانلر دورای و اسلامک خلافت مقامی اولان بو بوک و سوکیلی استابولی ایزدن آلقی ، بو صورتله تورك و مسلمان قوتلری باشندن ازمک ایسته دیلر . فقط الله بر اقادى . زم بوتون دونامامزدن آتی بدی دفعه ده ها قوتلی اک مکمل کیلردن سرکب دوناماملری ، اک صوک فنی تجهیزاته ملک و صایسی یازیم میلونه واران اوردولریله یابدقلری هجوملر اک قطعی هزیمتله اوغرادى . بو کون ملی مجلسلرینک قهرلرینه ، دیوارلرینه کندى مبعونلری ، و ملتلرینک صاغیر قولاقلرینه کندى غزتلری آجی آجی باغیر یورلرکه انکلر و فرانسزلرک بو شرق سفرلری اونلره الم و نولومدن باشقه هیچ برنى کتیره مدی . و قتیله جدلرمزک سسالرینه یول و یروب اونلری آسیادن اوروپا یه کیره ن ده کیز دشمنلرمزک کلین کی سوسلو و نولوم کی قوروقونج کیلیرنه مزار اولدی ، ساحلرک یوزی تورك و مسلمان سونکولرله ده لین کوکسلردن آقان قانلره قیزاردی . و بو قیزارینک قوتلی عکسی بو ایکی بو بوک دولتک آلتنه وورارق اوراده سیلینمز بر خجالت دامغاسی اولدی . بوتون دنیا اوج سنه اول حیانتک صوک کونلری یاشایور صایا برکن بردن بره دیریلوب قیدیلدیان و قیایجی دشمن قامنه باتیبارق تاریخنک اک شانلی صحیفه سنی آق ده کیزک شرق قیدیلرینه یازان تورکیه ناک اوکنده حرمتله اکیلیورا متفقلرمز آیری جهه لرده بر میلون دشمن قوتی مشغول ایدرک ، آق ده کیزى قارا ده کیزه بیتیشدره ن دهلیزی قاپایوب میلونلرجه موسقوف سورولری هر شیدن محروم بر اقادى بو جهسان جنکنک نتیجه سى اوزرند بو بوک تاثیر اجرا ایدن قهرمانانمزی سو من و بکنن بر حیرانلقه آلقیشلاور .

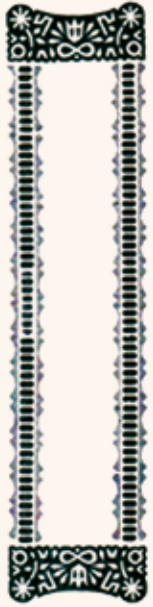
اوج سنه اول... بوزمان عنائلی تاریخده حکایه سى کوز یاشیه

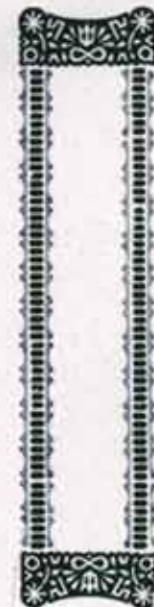
Başkumandan Vekili Enver Paşa Hazretleri

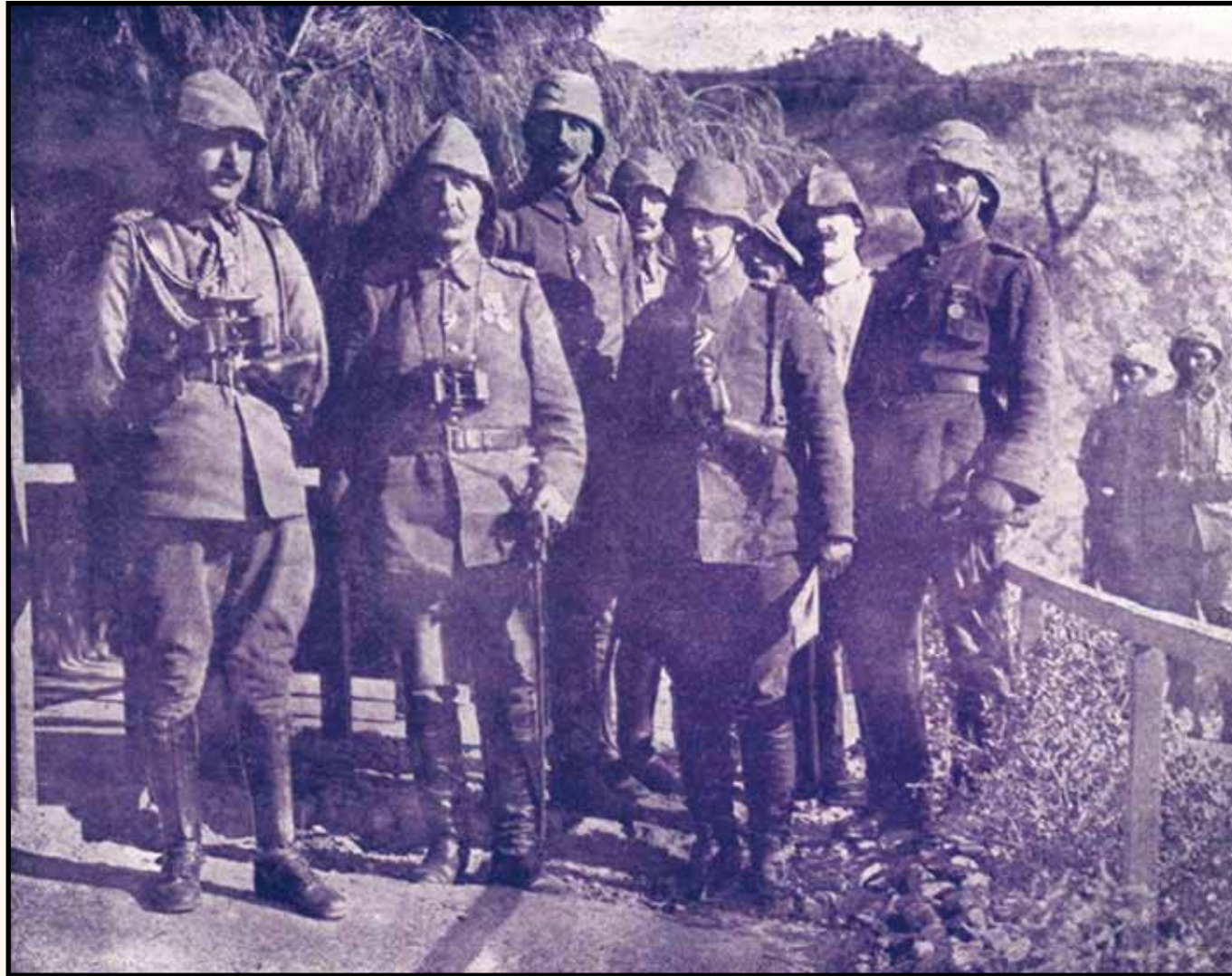
باش قوماندان وکیل انور پاشا حضرتلری
S. K. Enver Pascha, Vice-Generalissimus.
S. E. Enver Pacha, vice-généralissime.

Veliat Yusuf İzzeddin Efendi Hazretleri düşmana muvaffakiyetli bir taarruzda bulunan askerleri teftiş ederken

ولی عهد یوسف عزالدین افندی حضرتلری دشمنه موفقیتلی برترشده بولغان عسکرلری تفتیش ایدوکن
Seiner Hohelt der Kronprinz Youssouf Izzeddin Effendi inspektiert die gegen den feind zu einen erfolgreichen angriff
vorbereitetenden truppen.
S. A. I. Youssouf Izzeddine Effendi, héritier présomptif du trône, inspectant les troupes qui ont exécuté
une offensive heureuse contre l'ennemi.

Başkumandan Vekili Enver Paşa Gelibolu harp cephesinde bir kolordu karargahında, yanlarında kolordu kumandanı Esad Paşa ve erkanı

باش قوماندان وکیل انور پاشا کلبولی حرب جبهه سنده برقول اوردو قرارگاهنده ، یانلرنده قول اوردو قوماندانی اسعد پاشا وارکانی
S. E. Enver Pascha Vice-Generalissimus im Quartier eines Armee-corps im Gallipoli Kriegsschauplatz,
umringt vom Kommandant des 3. Armee-corps Essad Pascha und seine Kollegen.
Vice-généralissime S. E. Enver Pacha au front de Gallipoli dans le quartier d'un corps d'armée entouré
du commandant du même corps d'armée Essad Pacha, et de ses collègues.

ORDU KUMANDANLARI

Dördüncü Ordu Kumandanı Bahriye Nâzırı Cemal Paşa Hazretleri — Altıncı Ordu Kumandanı ve Yâver-i Has-ı Padişahi Von der Goltz Paşa — Beşinci Ordu Kumandanı Liman Von Sanders Paşa

büyük ve en kuvvetli düşmanlar karşısında neslinin ve dininin ananesine uygun bir kahramanlık ve fedakârlıkla cenkleşen muazzam ordumuzun altın destanını yazılar ve resimlerle ebedileştirmek, onu bütün dünyanın gözleri önüne yaymak için çıkıyor. Sevgililerini kurban verip yürekleri sızlarken vatanın istikbalini, o daima genç ve dinç ümidi ruhlarında sevip okşayan analar, babalar, kadınlar, kardeşler, kızlar, oğullar bu sayfalarda muazzam bir âile olan büyük ordunun şanlı menkıbelerinde ve levhalarında fertlerin şanını da sezerek övünecekler ve her şeyi en bitaraf bir beyinle muhakeme eden “yarın” bu sayfalara bakarak Avrupa’yı kırmızıya boyayan bu cihan cenginde Türkiye’nin mevkiini tayin edecek ve bununla onun hakkında katı ilâmı verecek: Türkiye ölmeyecek; yaşayacak ve büyüyecek.

yazılacak bir devir, karanlık bir fetret zamanıydı. Meş’ûm Balkan Muharebesine devletimiz kuvvetiyle değil, zaafıyla atılmıştı. O zaman yabancı gazetelerin Avrupa’dan sürülüşümüzü sevinçli tasvirlerle gösteren yazılarını okur ve resimlerine bakarken avuçlarımız ihtiyarsızca alınımıza kapanır, yüreğimizden saklı bir yaranın kanları sızardı. Baktığımız cephelerden çabucak kaçıp ayrılan nazarlarımız, dâima içerimize çevrilip bağrımızdaki derin yarayı yakından görmek, onun kanlarına boyanmak isterdi. Fakat şimdi bu siyah mazinin yanında güneş gibi parlak, nûrunu istikbâle uzatıp yolumuzu gösteren bir bugün var. Şimdi omuzlarımızın üstünde başımız dik ve yüksek duruyor. Alnımız bütün dünyaya karşı aklığını teşhir ediyor.

İşte Harp Mecmuası, varlığımızda bu mühim inkılâbı yapan, en

اوردو قومندانلاری

دوردنجی اوردو قوماندانی و بحرہ ناظری جمال پاشا حضرتلری — آلتنجی اوردو قوماندانی و یاور خاص پادشاهی موندروغولنس پاشا — یتنجی اوردو قوماندانی لیمان فون ساندرس پاشا
S. E. Djemal Pascha Marineminister und Kommandant der 4. Armee. Von der Goltz Pascha Generaladjutant S.M. des Sultans, und Kommandant der 6. Armee. Liman von Sanders Pascha Kommandant der 5. Armee.
S. E. Djemal Pacha, ministre de la marine et commandant de la 4me armée.— Von der Goltz Pacha, aide de camp de S. M. I. le Sultan et commandant de la 6me armée.— Liman von Sanders Pacha, commandant de la 5me armée.

بو یوک واک قوتلی دشمنلر قارنیشنده نسلنک و دینک عنعنہ سنه اویغون رقه رمانلق و فداکارلقه جنکشن معظم اوردومزک آلتین دستانی یازیلر و رسملرله ابدیلشدیرمک، اونی بوتون دنیانک کوزلری اوکفه یایق ایچون جیقپور. سوکیلیلری قربان و پروپ پوره کلری سیزلارکن وطنک استقبالی، اودانما کنج و دینج امیددی روحلرندہ سووب اوقشایان آنالر، باہار، قادینلر، قارده شلر، قیزلر، اوغللر بو صحیفه لردہ معظم برطانیہ اولان بو یوک اوردونک شانلی مقبلرندہ ولوحہ لردہ فردلرک شانی دہ سزہ رک اوکونہ جکلر. وهرشیشی اک بیطرف برینلہ محاکمہ ایدن « یارین » بو صحیفه لرہ باقارق اوروپایی قیرمزی یه بویلیان بوجهان جنکندہ تورکیہ نک موقعی تعیین ایدہ جک و بونکله اونک حقندہ قطعی اعلامی و برہ جک :
تورکیہ ٹولہ یه جک ؛ یاشایاجق و بویویہ جک .

یازیلایاجق بردور، قارائلق بر فترت زمانیدی . مششوم بالقان محاربه سنہ دولتیز قوتیلہ ده کل ضعفیلہ آتیلشدی. اوزمان یابانجی فن تہ لک اوروپادن سورولوشمزی سوینجی تصویرلرله کوسترن یازیلری اوقور و رسملرینہ باقارکن آووچلرمز اختیارسزجه آلتیزه قاپایر، پوره کزدن ساقلی بریارانک قانلری سیزاردی . باقدینمز چهره لردن چابوجاق قاجوب آریلان نظرلرمز دانما ایچریمزہ چوریلوب باغرمزده کی درین یارایی یاقیندن کورمک، اونک قانلرینہ بویایق ایستردی . فقط شیمدی بو سیاه ماضینک یانندہ کونش کی پارلاق، نورینی استقباله اوزاتوب یولمزی کوسترن بر بو کون وار . شسیمدی اوموزلرمزک اوستندہ باشمز دیک و یوکسک دورویور ؛ آلتیز بوتون دنیایه قارشى آقلىق تشہیر ایدیور .

ایشته حرب مجموعہ سی وار لغزده بومهم انقلابی یایان ، اک

ORDU KUMANDANLARI

Birinci Ordu Kumandanı Esat Paşa — İkinci Ordu Kumandanı Vehib Paşa — Üçüncü Ordu Kumandanı Mahmud Kamil Paşa

İşte bu vaziyet bizi irademizin fevkinde olarak muharebeye sevk ediyordu; yalnız mesele hangi zümreyi iltizâm edeceğimizde kalıyordu. Halbuki bu mesele de kendi kendine tarihen halledilmiş gibiydi.

Karşımızda iki zümre bulunuyordu. Birisi bütün İslâm âleminin sükût ve izmihlâlini mücip olan ve bilhassa Türkiye ile iki yüz seneden beri daima çarpışan Rusya'yı ihtiva eden İtilaf zümresi; diğeri de Bosna-Hersek'te sâkin ve adedi birkaç yüz bine bile varmayan İslâm ahâlisinin haricinde, hiçbir İslâm memleketi üzerinde tahakküm ve tasallutu olmayan, İslâm alemiyle henüz temasa gelmiş ve menâfii onun menâfii ile tevâfuk eden Almanya, Avusturya-Macar zümresiydi. Tereddüt kâbil miydi?

Aramızda öteden beri bâtil ve pek muzır bir akîde mevcuttu. Biz İngiltere'yi kendimiz için bir nevi hâmf telakkî ediyorduk.

TÜRKİYE'NİN VE İSLÂM ÂLEMİNİN KURTULUŞU

Umûmî harbin zuhûru, bizi tarihî bir vaziyet karşısında bulundurdu. Avrupa ve bütün dünya üzerinde tahakküm eden iki rakip zümre birbirine karşı çıkmışlardı. Herhangi bir tarafın galibiyeti, diğeri tarafın mahkumiyetini ve binaenaleyh galiplerin dünya üzerinde hakimiyetini icap ettirecekti. Bizim gibi Harb-i Umûmî'nin muhitinde bulunan devletler, muharebe haricinde kalamazlardı. Er geç, ister istemez, muharebeye iştirak etmek mecburi idi. Tam ve sonuna kadar bîtarafılığı muhafaza edebilmek için azim ve herhangi bir zümrenin tazyikine münferiden karşı koyabilecek kuvvetlere mâlik olmak icap ederdi; bilhassa İstanbul ile Boğazlara sahip olarak Şark ile Garp arasındaki bütün kısa ve müsait yolları ihtiva eden Türkiye gibi bir devletin bîtarafılıkta sonuna kadar kalması imkan haricindeydi.

اوزدو قومندانلرى

برنجى اوردو قومندانى اسد پاشا — ايكنچى اوردو قومندانى وهيب پاشا — اوچنچى اوردو قومندانى عمود كامل پاشا
Essad Pascha Kommandant der 1. Armee.— Vehib Pascha Kommandant der 2. Armee.—
Mahmoud Kiamil Pascha Kommandant der 3. Armee.
Essad Pacha, commandant de la 1re armée.— Vehib Pacha, commandant de la 2me armée.—
Mahmoud Kiamil Pacha, commandant de la 3me armée.

ایشته بو وضعیت بزی اراده منک فوقده اولارق محاربه بسوق ایدییسوردی؛ یالکز مسئله هانکی زمره بی التزام ایده جکمزده قالیوردی. حالبوکه بومشله ده کندیدنه تاریخاً حل ایدلش کبی ایدی.

قارشیمزده ایکی زمره بولونیوردی. برسی بوتون اسلام عالمک سقوط واضمحلالی موجب اولان و بالخاصه تورکیه ایله ایبی یوز سنه دن بری دایما چاریشان روسیه بی احتوا ایدن ائتلاف زمره سی، دیگریدیه، بوسنه-هرسکده ساکن و عددی بر قانچ یوز بیگه بیله وارمیان اسلام اهلینک خارجنده، هیچ بر اسلام مملکتی اوزرنده تحکم و تسلطی اولمیان، اسلام عالمیه هنوز تماسه گلش و منافی اونک منافی ایله توافقی ایدن آلمانیاء، آوستریا-ماجار زمره سیدی. تردد قابلیدی؟

آرامزده اوتهدن بری باطل و پک مضر بر عقیده موجوددی. بز انکلتربی کندیمز ایچون بر نوع حامی نلقی ایدییسوردی.

تورکیه نك و اسلام عالمک قورتولوشی

عمومی حربک ظهوری، بزی تاریخی بر وضعیت قارشیمزده بولونیوردی. آوروپا بوتون دنیا اوزرنده تحکم ایدن ایکی رقیب زمره بر برینه قارشو چیقمشلدی. هر هانکی بر طرفک غالبیتی، دیگر طرفک محکومیتی و بناء علیه غالبک دنیا اوزرنده حا کیتی ایجاب ایندیره جکدی. بزم کبی حرب عمومینک محیطده بولونان دولتر محاربه خارجنده قالمازلدی. ار کچ، ایستر ایستمن، محاربه بی اشتراک اتمک مجبوری ایدی. تام و سوکنه قدر بی طرفانی محافظه ایده بیلک ایچون عظیم و هر هانکی زمره نك تصدیقه منفرداً قارشو قوی بیله جک قوتلره مالک اولوق ایجاب ایدردی؛ بالخاصه استانبول ایله بوغازلره صاحب اولارق شرق ایله غرب آراسنده کی بوتون قیصه و مساعد یوللری احتوا ایدن تورکیه کبی بردولتک بیطرفلقدیه سوکنه قدر قاناسی امکان خارجنده ایدی.

Dahiliye Nâzım ve Sıvârî Mütlâzım-ı sânisî Talat Beyefendi

داخليه ناظري وسواري ملازم ثاني طلع بك افندي
Talaat Bey, minister des Innern und Lieutenant der Kavallerie.
S. E. Talaat Bey, ministre de l'intérieur et sous-lieutenant de cavalerie.

İslâm âleminin vahdetini temsil eden Türkiye devletine karşı hâmilik, hayr-hahlık mevkiinde bulunamazdı. Yalnız şurası vardı ki İngilizler bizim bu galatı rü'yetimizden pekala istifade ediyorlar; bir zamanlar Rusların, Hindistan'ı istila etmeleri ihtimalinden korkarak Hindistan'a giden bütün yolları kapatmak için Ruslara karşı bizim kuvvetimizi kullanmak yolunu biliyorlardı. Unutulmamalıdır ki bizim mağlubiyetimizle

Bu telakkî -nefs-i emirde şeref ve haysiyet-i millîye ile mütenasip olmadıktan başka- esasen hiçbir hakikate de müstenid değildi. Bugün Afrika'da, Hindistan'da ve Asya'nın diğer kıtalarında yüz otuz milyondan ziyade İslâm ahâlisini cebr ve tahakküm altında tutan ve cebr ve tahakkümünü tesis için birçok İslâm hükümetlerinin inkıraz ve izmihlâline sebep olmuş bulunan İngiltere, hiçbir zaman hilafet makamına, bütün

اسلام عالمك وحدتى تمثيل ايدن تور كيه دولته قارشى حاميلك ،
خير خواهلق موقعتده بولوناماردى . يالكز شوراسى واردى كه
انگليزلر بزم بو غلط رؤيتدن بك اعلا استفاده ايديورلر ،
بر زمانلر روسلرك هندستانى استيلا ايمهلرلى احتيالندين قورقارق
هندستانه كيدن بوتون بوللرى قاباقق ايجون روسلر قارشى بزم
قوتىزى قوللانق يولنى بيايدرلردى . اونوتولامليركه زم مغلوبيتمزله

بو تالقى - نفس امرده شرف وحيثيت منيه ايله متناسب اولمادقدن
باشقه- اساساً هيچ بر حقيقتده مستند ده كادى . بوكون آفر يقاده ،
هندستانده و آسيانك ديكر قطعه لرند يوز اوتوز ميليوندن زياده
اسلام اهالىسى جبر و تحكم آلتنده طونان و جبر و تحكمنى
تأسيس ايجون بر جوق اسلام حكومتلرينك انقراض واضمحلاله
سبب اولش بولونان انگلرزه هيچ بر زمان خلافت مقامنه ، بوتون

نتیجه لاش اولان تورک - روس محاربه سندن سوکره ، انگلزه هیچ بزمان کندی حصه سی اونون تاماش ، هر دو مه وجود منک بر پارچه سی فو پارم شد . صلح زمان لنده ایسه انگلزه هیچ بزمان جدی و متادی بر صورتده بزم قولمه من ، جانلامن ایچون چالیشام شد . داخلده اساسلی و دواملی اصلاحات یایارق حائر بولوندیغیمز مکنوز قوتلریغیزی تنظیم و تشکیل ایتمه من ایچون هیچ بر جدی تشبث و معاونتده بولونام شد . دایما موجود قوتلریغیزدن استفاده ایدرک او قوتلر ضمه اوغمر ادینی زمان اولرک تعمیرینی دوشونمه شد . زیرا انگلزه دایما خلافت مقاندن ، بومقامک اسلام عالی اوزرنده کی نفوذدن توحش ایله مش اولرک قوت بولماسینی آرزو ایتمه شد .

روس - زابون محاربه سندن سوکره ایسه انگلزه آرتق یوزنده کی اوردیا برده سی بوس بوتون قالدردی و دوغورودن دوغوریه خلافت مقامک احسانه عنم ایله دی . زیرا بومحاربه دن سوکره روسلر شرقده انگلزه ایچون او قدر وخیم برته لکه تشکیل ایچوردلردی . حالبوکه بری یانده بر طرفدن آلمان ته لکه سی موجود اولدینی کی دیگر طرفدن ده تورکیه و ابراند ظهور ایدن انقلابلر ، اسلام ملتربینک قیظ و انبیا آتاری کوسترمه باشلامی انگلزه منک اوتدند بری و اهمه سی تعذیب ایدن اسلام ته لکه سی میدانه قوم شدی . انگلزه بونا یخون سوکره آرتق تردد سیله ایتمه دی . قرارینی وردی . ۱۹۰۷ سنه سنده روسیه ایله عقد ایتمش اولدینی مقاوله موجینجه روسیه تورکیه و ایران حقنده آجیق بونو وردی . روسیه ایسته دیکی کی حرکت ایدمیلردی . زواللی ایرانک باشنه کلن فلاکتلر جمله منک معلومیدر . روس قازاقلری ایرانک هرجه سی آتالری آلتنده چیکنه برک ، ایران مجلس ملیسی قان و آتش ایچنده طاعتدی ، ایران استقلاللی اوزربنه آغیر لاری وضع ایله دی . سکز سنه درک بومملکت منادی پریشانلق ایچنده یو وارانمقده واک نامدار ، اک دکری اولادی روس خونخوارلقنه قربان اولمده در .

روسیه و روسیه منک متفقلری اولان انگلزه و فرانسه بزم قارشیده عینی صورتده حرکت ایتمک ایسته دیلر ، بزیده رقاشیق صو ایچسده بوغمه یه عنم ایله دیلر . مشروطیتک اعلانی کونزدن بری بو اوج دولتک بزم باشمزه کتیردکلری بوتون فلاکتلر جمله مزجه معلومدر . بوتون بو فلاکتلری نتویج ایتمک ایچون اک سوکره بالقان اتحاد و محاربه سی وجوده کتیردیلر . صلح قوتفرانی انساننده بزم قارشلی آلتش اولدقلری وضعیتده هرکس خاطر ننده در ! ایسته اسلام عالمک یوزده طقسان سکزینی جبر و ظلم آلتنده طوفان ، بوتون اسلام حکومتلربینک اقراضنه سبب اولمش و صولک ایکی اسلام دولتکده احسانسی تصمیم ایتمش بولونان ائتلاف زمزمه سنه قارشلی جبقمق بزم ایچون عا نایر مرس و طیفه ماهیتینی کسب ایتمشدی . باشمزه بولونان حکومت آدملری شش و طیفه بی ایفا ایتمکده

تردد ایتمه دیلر . و برسنه محاربه دن سوکره - قهرمان اوردولریمنک ابراز ایتمش اولدقلری شجاعت ، یارارلق و فدا کارلق سایه سنده - بوکون بحمدالله انتقاملریغیزی بو عقور دشمنلردن آلتش اولدق . آرتق کرک تورکیه ، کرک بوتون اسلام عالی ایچون بوبوک و کنیش بر سعادت ساحه سی آچیلماق اوزرهدر . تورک آدی ، اسلام حیثیتی بکیدن احیسا ایدیلدی . قارشیمزه پارلاق و بکی بر دور طور ییور و بزنی بکلرور ، بودوری بزه آجان ، باشمزی بوکلتن ، اوزویمزه کی بوتون لکلری قانلری ایله سیلرک بزنی امیدلر ایله جانلاندیران اوفدا کار ، قهرمان اوردولریغیزه و اوللری اداره ایدن مهارتلی لاله بیکلر چه سلام ...

آغا ارفغی احمد

شیر

آلتین ایشیق

۱

ساواش

نونوکنک! بر چیچکللی اوووسی

اولش ابدی کیلرکک بوووسی .

ملککیدی بو سورونک باشنده

آلا کییک ، هنوز اون دورت باشنده .

اولو تا کری یاراتمشدی بو قیزی

بر یوزنده کوزه لکلک ییلدیزی .

دولاشپردی گاه آلتابده ، گاه چینده ؛

آشی یوقدی برلرکک ایچنده .

کونش کی نور صاجارلق کزه ردی ،

بیک عاشقک یوره کنی آزه ردی .

اونی کورهن بوتون دایس^۱ ، لر دایه^۲ ، لر

ایسترلردی کوزلرله بیله لر .

اوهم قاجار ، هرده دونوب باقاردی ،

د اوغان^۳ ، لری هپ بیسنه طاقاردی ...

۱

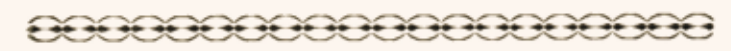
آلا کییک قیره جیقیدی بر کیجه ،

هرکس او بور ایکن سس سز ، کیز ایجه ،

۱ - اورخون اولک - سنده سکی تورک لک حکومت قری که خاقان اورده او شوروردی .
کول تکین کتابنده و چین تاریخنده اسی کیز .
۲ - تورک اسامیلرینده سیانت ، ملی . سلیمان اقدربینک مولنده لطف ایسه ، چرد ایسی . تعمیرلری واردر . اوسیز کله . بونما چته لسانده موجوددر .
۳ - تورک اسامیلرینده او ، عاله و قیبه برده . عرب اسامیلرینده کی «مان» ک بقابل . اسی تورکیجه « ایدی » و « ایدی » سردر زنده اسی کیز .
۴ - اسی تورکیجه « اومق » آکلارین معنایه کایزه . اولان ، حکیم و قدر معنایه معبرده و برین اسم .

tereddüt etmediler ve bir sene muharebeden sonra -kahraman ordularımızın ibraz etmiş oldukları şecaât, yararlık ve fedakarlık sayesinde- bugün bihamdillah intikamlarımızı bu akûr düşmanlardan almış olduk. Artık gerek Türkiye, gerek bütün İslâm âlemi için büyük ve geniş bir saâdet sahası açılmak üzeredir. Türk adı, İslâm haysiyeti yeniden ihya edildi. Karşımızda yeni ve parlak bir devir duruyor ve bizi bekliyor. Bu devri bize açan, başımızı yükselten üzerimizdeki bütün lekeleri kanları ile silerek bizi ümitler ile canlandıran o fedakar, kahraman ordularımıza onları idare eden mahâretli ellere binlerce selam...

Ağaoğlu Ahmet

Şiir

ALTIN IŞIK

1

SAVAŞ

Ötüken'in1 bir çiçekli ovası

Olmuş idi geyiklerin yuvası.

Melekeydi bu sürünün başında

Alageyik, henüz on dört yaşında.

Ulu Tanrı yaratmıştı bu kıızı

Bir yüzünde güzelliğin yıldızı

Dolaşırdı gah Altay'da, gah Çin'de;

Eşi yoktu perilerin içinde.

Güneş gibi nur saçarak gezerdi,

Bin aşığın yüreğini ezerdi.

Onu gören bütün "Is2"lar "Eye3"ler

İsterlerdi gözleriyle yiyeler.

O hem kaçır, hem de dönüp bakardı,

"Oğan4"ları hep peşine takardı...

Alageyik kıra çıktı bir gece,

Herkes uyur iken sessiz, gizlice,

1- Orhon ülkesinde eski Türklerin hükümet makamı ki hakan orada otururdu. Kültüğün kitabesinde ve Çin tarihlerinde ismi geçer.

2- Türk esatirinde sıyanet meleği. Süleyman Efendi'nin mevlidinde "Lüt-fı ısı, cüd ısı" tabirleri vardır. Issız kelimesi bu münasebetle lisanda mevcuttur.

3- Türk esatirinde ev, aile ve kabile perisi; garb esatirindeki "man"ın mukabil. Eski Türkçede "idi" ve "izi" suretlerinde ismi geçer.

4- Eski Türkçede "omak" anlamak manasına gelir. Oğan, hakim ve kadir manasına, mabuda verilen isim.

neticelenmiş olan Türk-Rus muharebesinden sonra, İngiltere hiçbir zaman kendi hissesini unutmamış, her defa vücudumuzun bir parçasını koparmıştır. Sulh zamanlarında ise İngiltere hiçbir zaman ciddi ve mütemâdî bir surette bizim kuvvetlenmemiz, canlanmamız için çalışmamıştır. Dahilde esaslı ve devamlı, ıslahat yaparak hâiz bulunduğumuz meknûz kuvvetlerimizi tanzim ve teşkil etmemiz için hiçbir ciddi teşebbüs ve muâvenette bulunmamıştır. Daima mevcut kuvvetlerimizden istifade ederek o kuvvetler zaafa uğradığı zaman onların tamirini düşünmemiştir. Zira İngiltere daima hilafet makamından, bu makamın İslâm âlemi üzerindeki nüfuzundan tavahhuş eylemiş ve onun kuvvet bulmasını arzu etmemiştir.

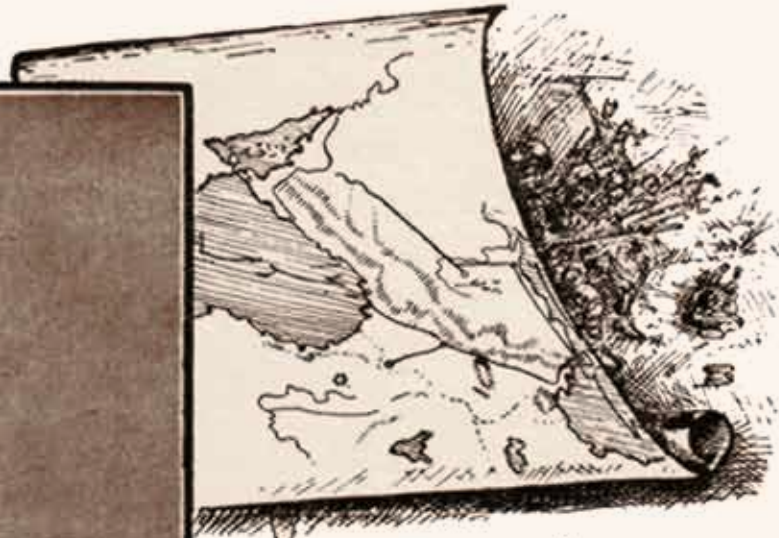
Rus-Japon muharebesinden sonra ise İngiltere artık yüzündeki Avrupa perdesini büsbütün kaldırdı ve doğrudan doğruya hilafet makamının imhasına azmeyledi. Zira bu muharebeden sonra Ruslar, Şark'ta İngiltere için o kadar vahim bir tehlike teşkil etmiyorlardı. Halbuki beri yanda bir taraftan Alman tehlikesi mevcut olduğu gibi diğer taraftan Türkiye ve İran'da zuhur eden inkılablar, İslâm milletlerinin tegayyüz ve intibah âsârı göstermeye başlaması İngiltere'nin öteden beri vahimesini ta'zib eden İslâm tehlikesini meydana koymuştu. İngiltere bu tarihten sonra artık tereddüt bile etmedi. Kararını verdi. 1907 senesinde Rusya ile akdetmiş olduğu mukavele mucibince Rusya'ya, Türkiye ve İran hakkında açık bono verdi. Rusya istediği gibi hareket edebilirdi. Zavallı İran'ın başına gelen felaketler cümlemizin malumudur. Rus Kazakları İran'ın her cihetini ayakları altında çiğneyerek, İran meclis-i millisini kan ve ateş içinde dağıttı. İran istiklali üzerine ağır ellerini vaz eyledi. Sekiz senedir ki bu memleket, mütemâdî perişanlık içinde yuvarlanmakta ve en nâmdâr, en değerli evladı Rus hunharlığına kurban olmaktadır.

Rusya ve Rusya'nın müttelikleri olan İngiltere ve Fransa bize karşı da aynı surette hareket etmek istediler. Bizi de bir kaşık su içinde boğmaya azmeylediler. Meşrutiyetin ilan gününden beri bu üç devletin bizim başımıza getirdikleri bütün felaketler cümlemizce malumdur. Bütün bu felâketleri tetvîc etmek için en sonra Balkan ittihad ve muharebesini vücuda getirdiler. Sulh konferansı esnasında bize karşı almış oldukları vaziyet de herkesin hatırlındadır.

İşte İslâm âleminin yüzde doksan sekizini cebr ve zulüm altında tutan, bütün İslâm hükümetlerinin inkırâzına sebep olmuş ve son iki İslâm devletinin de imhasını tasmim etmiş bulunan İtilaf zümresine karşı çıkmak bizim için âdetâ bir mukaddes vazife mahiyetini kesb etmişti.

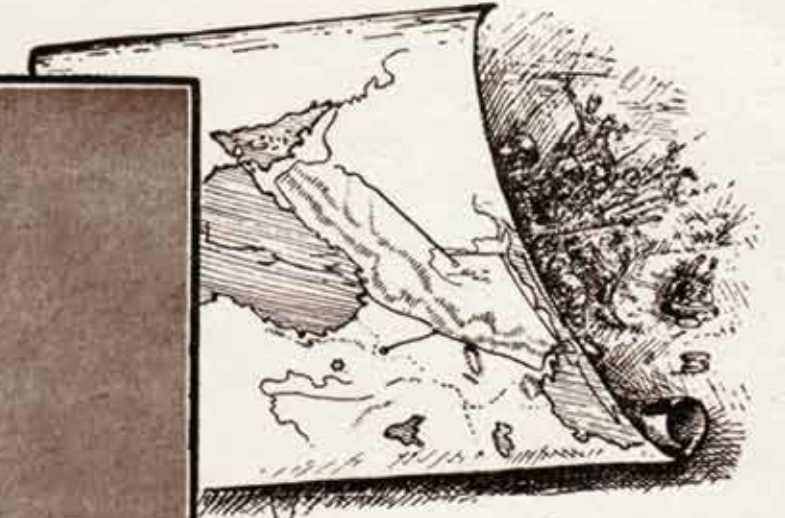
Başımızda bulunan hükümet adamları şu vazifeyi ifâ etmekte

YAŞAYAN ÖLÜLER

1. Üçüncü Ordu Kumandanı Merhum Hafız Hakkı Paşa — 2. Merhum Hafız Hakkı Paşa Erzurum'da endacht tecrübesi yaparken; yanında Erzurum Valisi Tahsin Bey.

ياشايات نولور

1. اوچنچ اوردو کوماندانى مرحوم حافظ حقي پاشا — 2. مرحوم حافظ حقي پاشا ارشرومده انداخت تجربيسى ياپارکن ؛ باشنده ارشروم واليسى تحسين بك.
Seliger Hafiz Hakkı Pascha, Kommandant der 3. Armee.
Seliger Hafiz Hakkı Pascha im Begriffe Schiessenübungen zu machen in Erzerum. Tahsin Bey Staatshalter von Erzerum.
Feu Hafiz Hakkı Pacha, commandant de la 3me armée.
Feu Hafiz Hakkı Pacha faisant des exercices de tir à Erzeroum. — Tahsin Bey gouverneur général d'Erzèroum.

پاشایان اولوز

مرحوم حافظ حق پاشا

ملتک ، عرقک و دینک ازلی وابدی دشمنیله چارپیشوب توران قابیلرین آجغه اوغراشان عثمانلی اوردوسی کنج وقیمتلی بر قوماندان غالب ایتدی . حیانتک اقلرنده اک روح آلیج بر امیدک طلوعی کوروب توریه ایصدامادن حیات کندی بر اقان بو ناکام اولونک سوکی ونجیب خیالی توریه باقان هر توری کوزنی ماتنک آتشیله یاقچق .

حافظ حق پاشا ۱۲۹۵ سنه سنده مناسترده دوغدی . سواری ملازم ای حاجی - لیل اقلرنک اوغزدر . کوچوک یاشنده عائله - له برابر سروز و کوپریلده بولوندی واوزمان حافظ اولدی . باپاسی جبه کیدوب مکهمکرهده اولدکن سوکره والدهسیله برابر مناستره دونه ترک اورده عسکری رشیه واعدادیه سنه سوکره استانبوله کلوب حریبه مکتبنده دوام و تحصینی اجمال ایلد صنفک برنجیسی اولارق ۱۳۱۸ سنه سنده ارکان حریبه یوزباشیلده چیقدی عسکرلکک اوچ صنفده فعلاً خدمت ایتمک اوزره مختلف قطعه له صبره سیله تعیین اولوندی . مناسترده طوپی خدمتده ایکن بولونک پک مکمل بیتیشدردیک کبی بولغار اختلال قومیتلرینک تعقیباتنده ده بووک یارادلر کوستردی . بر دفعه کوچوک برقرزه ایلد مناستردن اوچ ساعت مسافده چاپاری قریبنده چارپیشدینی بولغار چنلرینی معی ایتدی ، مناستردن بش ساعت اوزانده کاوران قریبنده عسبان و کلیسایه تحصین ایلدن بولغارلری تأدیپ و تحصین لرلری نخری - ایتدی . بو سنای مدتی بیتروپ سلائیک مطلقه قومانداننی رفائنه تعیین اولونقدن سوکره ده اشقا تعقیبلرنده پک جوق غیرت کوستردی ، هله بر دفعه بولغار اشقیاسنک تحسنگاهی اولان بیکچه کولنه کوکنه قدر کیره رک سو و باتاقلار ایلنده عاسیری پریشان ایتدی و بوتنک قینه سنده شدتی برنیوخه لفته طوئولدی . ۱۳۱۰ سنه سنده قول آغاسی ، ۱۳۲۴ ده بیکیاشی اولدی .

سلائیکه مشروطیتک استحصالی ایچین چالیشانلرله برابر بو اوغورده صرف ایتدیجی جهد ، کوستردیک حیت ، فداکارلق اثرلری عثمانلی انقلابی تاریخنده آدینه بووک بر شرف بری آیراجق ماهنده در .

مشروطیت متاعف ارکان حریبه دورنجی شعبه سنه و سوکره و یانه سفارنی آتاشه بیترلکته تعیین ایلدی . ۳۱ مارت اختلالنده ، قورولماسنده کندی نلکده بووک برامک کین مقدس بنانک سارویلده بی کوره رک همان و یانه بی ترک ایلد حرکت اوردوسنه التحاق ایلد استانبوله کادی .

اوزمان تشکل ایلدن دیوان حرب عرفی هیئت تحقیقیه سنه مأمور اولدی . بو مأموریت بیتنجه بیکدن و یانه یه عودت ایتدی . ۱۳۲۵ کانون نایسده استانبوله جلب اولونارق اوردو وفرقه قوماندانلرینک صلاحیتی داخلنده بولونان مقام نظرندن استیفائی اقتضا ایلدن امور و مصالحک نوع و درجه لرینک تعیین و وظیفه لرک تفریق و معاملات قلبیه تک بسط بر طرز ارجای ایچون تشکل

روحی دالمش بر اسرارلی سودایه ،

بو سوزلری سویلووردی سباه :

« باق ، بو قارلر ناصیل آياز ،
نم تم داها بیاض !باق ، بوکلر ناصیل کورپه ،
نم یوزم داها پنه !باق ، بو کومور ناصیل سیاه ،
نم صاچم داها کمره !هللدی آمی کین کجه ،
نم قاشم داها اینجه !لکلیدر بلکه کونش ،
نم کولکم صافی آتمش ! »

۱ — بوخیالار برقریزیز مور کوسدن آتشدن .

Yaşayan Ölümler

MERHUM HÂFİZ HAKKI PAŞA

eden komisyona memur oldu. 1326 Nisan'ında Viyana'ya avdetle eylülde birinci ve ikinci ordular tarafından icrâ olunacak manevrada hakem sıfatıyla bulunmak üzere tekrar davet edildi. Kânûn-ı evvelde Erkân-ı Harbiyye Üçüncü Şubesi'ne ve kânûn-ı sâñide Teşkilat-ı cedide Birinci Kolordu Erkân-ı Harbiyye Riyaseti Vekâleti'ne tayin olundu. 1327 Kânûn-ı sâñisinde Bulgaristan Veliâhdı Prens Boris'in Senrişt'e (?) vusûlü münasebetiyle Bulgaristan'da icrâ edilen merasimde bulunmak üzere gönderilen heyetle beraber gitti. Çatalca Müdâfaasında sol cenah muharebelerindeki gayret ve fedakarlığına mükâfaten 1329 Kânûn-ı evvelinde kaymakamlığa terfi ile, Erkân-ı Harbiyye Üçüncü Şubesi'ne memur edildi. Balkan Muharebesi'nin meş'ûm neticesinden beri kendisi ordunun gençleşmesi fikrinin hâr ve musirr bir taraftarıydı. Nihayet bu emeli tahakkuk etti. Yeni teşkilatın icraası sırasında Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye İkinci Reis-i Sâñiğî'ni deruhte eyledi.

21 Temmuz 1330 seferberliğinde Başkumandanlık Vekaleti Erkân-ı Harbiyyesi Reisi Sâñisi ve aynı senenin teşrin-i sâñisinin on altısında üç sene hazar-ı kâdim zammıyla miralay ve yirmi beşinde Kafkas harp cephesinde Onuncu Kolordu kumandanı oldu. Kânun-ı evvelin yirminde miralılığa terfi ve yirmi sekizinde Üçüncü Ordu kumandanı tayin edildi.

Merhumun Kafkas harp cephesinde bulunduğu iki ay kadar müddet zarfında gösterdiği şecâat ve dirayet-i askeriyenin, hayatı istihkâr edici kahramanlığın ve fedakarlığın hikayesi Osmanlı ordusunun bir altın kitabı olmağa lâyıktır. Bütün hayatında zeki, malumatlı, vazifesini bilen ve canını vatanına vakfeden bir asker olmuştı. Ölümü de öyle oldu. Hasta askerleri pek yakından teftiş ve nezaret altında bulundurmak için kendini korumakta gösterdiği kaygısızlık yüzünden kânûn-ı sâñinin yirmi birinde lekeli tifoya yakalandı ve dokuz gün sonra Erzurum'da vefat ederek şehrin kalbinin en ince duygularıyla merbut olduğu Kafkasya'nın güzel beldesinin ismini taşıyan, Karskapısı civarında defnedildi. Allah ona rahmet eylesin ve Osmanlı ordusuna bu acıyı unutturmasın.

Merhum aynı zamanda pek kıymetli bir muharrirdi. Şanlı Asker, Bozgun isimli kitapları yalnız askerlerin değil, herkesin zevk ve istifade ile okuyacakları eserlerdendir. Bunlardan başka Bozgun'a zeyl olarak yazdığı Yiğitlik ve Birlik nâmında gayri matbu bir kitabı olduğu gibi Şûra-yı Ümmet ve Tanin gazetesinde Vicdânî imzasıyla ve imzasız birçok makaleler de neşretmiştir.

Ay göz kırptı yanındaki yıldız,
Dedi: Yoldaş, dikkatle bak, bu kız.
Gece vakti böyle تنها geliyor,
Kalbim bunda bir aşk izi seziyor."
Bu esnada altın ışık boşandı,
Geyik bir nur sütünüyle kuşandı:
Üzerine bir al duvak saçtılar,
Ay'la yıldız utandılar, kaçtılar.
Nur içinde gizli kaldı güveyi,
Gelin bile göremedi bu beyi...

Milletinin, ırkının ve dininin ezeli ve ebedi düşmanı ile çarpışıp Turan kapılarını açmaya uğraşan Osmanlı ordusu genç ve kıymetli bir kumandanı kaybetti. Hayatının ufuklarında en ruh alıcı bir ümidin tulûunu görüp nûruyla ısınmadan hayata kendini bırakan bu nâkâm ölünün sevgili ve necip hayali Turan'a bakan her Türk gözünü mâteminin ateşiyile yakacak.

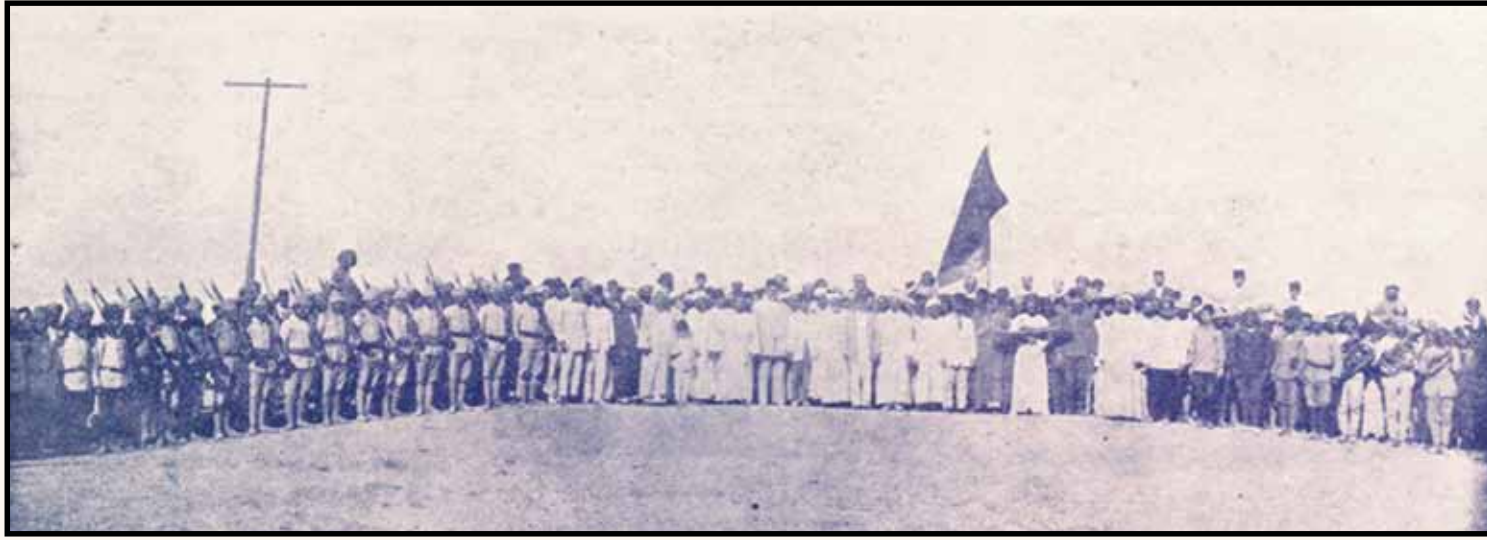
Hâfiz Hakki Paşa 1295 senesinde Manastır'da doğdu. Süvari mülâzım-ı evveli Hacı Halil Efendi'nin oğludur. Küçük yaşında ailesiyle beraber Siroz ve Köprülû'de bulundu ve o zaman hâfiz oldu. Babası hacca gidip Mekke-i Mukerreme'de öldükten sonra validesiyle beraber Manastır'a dönerek orada askerî rüşdiye ve idadiyesine sonra İstanbul'a gelip harbiye mektebine devam ve tahsilini ikmal ile sınıfının birincisi olarak 1318 senesinde erkan-ı harbiye yüzbaşılığına çıktı. Askerliğin üç sınıfında fiilen hizmet etmek üzere muhtelif kıtalara sırasıyla tayin olundu. Manastır'da topçu hizmetindeyken bölüğünü pek mükemmel yetiştirdiği gibi Bulgar ihtilaf komitelerinin takibatında da büyük yararlıklar gösterdi. Bir defa küçük bir müfreze ile Manastır'dan üç saat mesafede Çaparı karyesinde çarpıştığı Bulgar çetelerini mahvetti. Manastır'dan beş saat uzakta Kavan karyesinde isyan ve kiliseye tahassus eden Bulgarları tel'dib ve tahassus yerlerini tahrir etti. Bu staj müddetini bitirip Selanik Mıntıkta Kumandanlığı refakatine tayin olunduktan sonra da eşkiya takiplerinde pek çok gayret gösterdi. Hele bir defa Bulgar eşkiyasının tahassungâhı olan Yenice Gölü'ne göğsüne kadar girerek su ve bataklıklar içinde âsîleri perişan ettiği ve bunun neticesinde şiddetli bir tifo hastalığına tutuldu. 1320 senesinde kolağası, 1324'te binbaşı oldu.

Selanikte meşrutiyetin istihşali için çalışanlarla beraber bu uğurda sarf ettiği cehd, gösterdiği hamiyet, fedakarlık eserleri Osmanlı inkılâbı tarihinde adına büyük bir şeref yeri ayrılacak mahiyettedir.

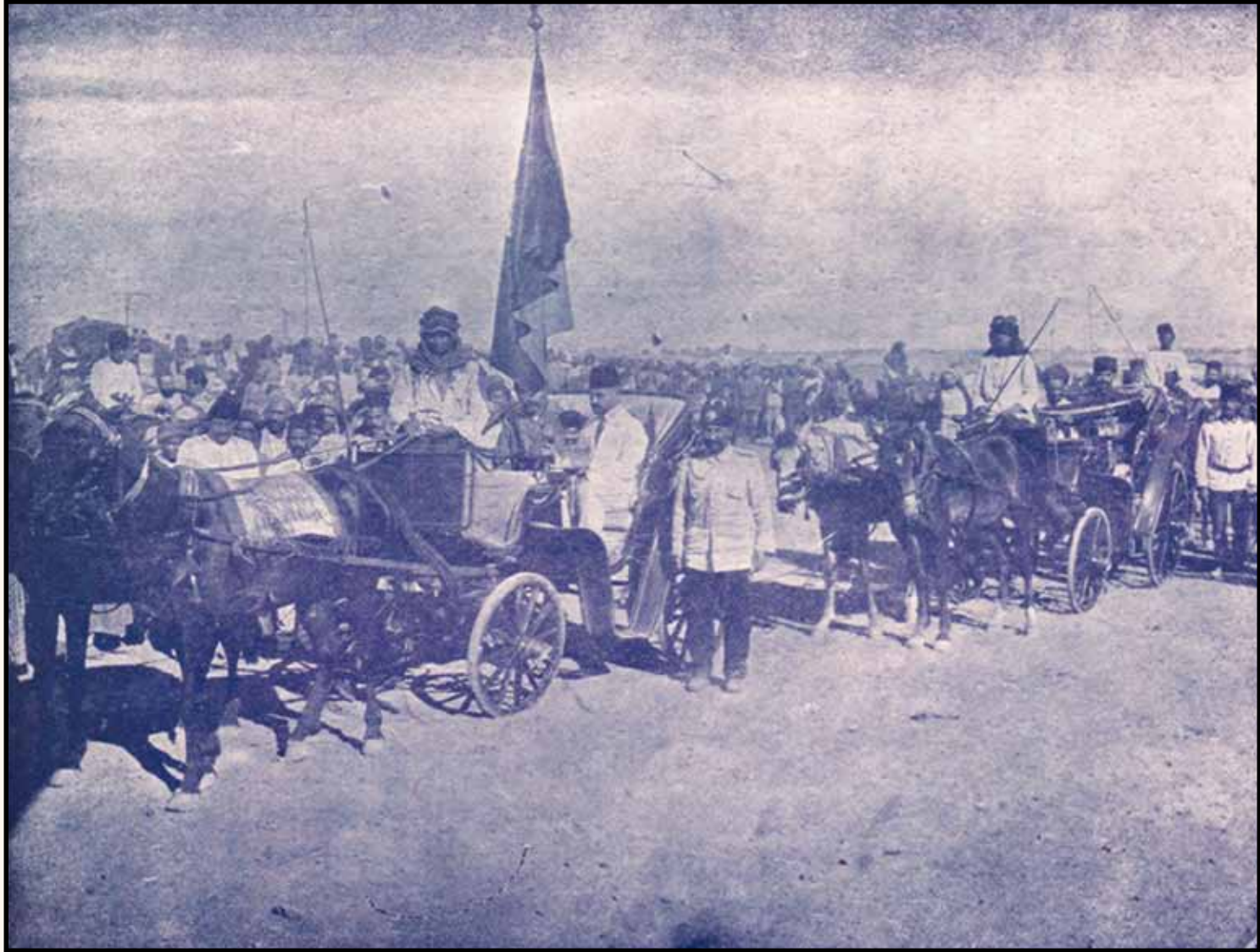
Meşrutiyet'i müteakip Erkan-ı Harbiye Dördüncü Şubesi'ne ve sonra Viyana Sefareti Ateşe Militerliği'ne tayin edildi. 31 Mart İhtilali'nde, kurulmasında kendi elinin de büyük bir emeği geçen mukaddes binanın sarsıldığını görerek hemen Viyana'yı terk ile, Hareket Ordusu'na iltihak edip İstanbul'a geldi. O zaman teşekkül eden Divan-ı Harb-i Örfî Heyeti-i Tahkikası'na memur oldu. Bu memuriyet bitince yeniden Viyana'ya avdet etti 1325 Kânûn-ı sâñisinde İstanbul'a celb olunarak ordu ve fırka kumandanlarının salâhiyeti dahilinde bulunan ve makam-ı nezâretten istizani iktiza eden umur-ı mesalihin nev ve derecelerinin tayin ve vazifelerin tefriki ve muâmelât-ı kalemiyenin basit bir tarza ircâi için teşekkül

Ruhu dalmış bir esrarlı sevdaya,
Bu sözleri söylüyordu semaya:
“Bak, bu karlar nasıl ayaz,
Benim tenim daha beyaz!
Bak, bu güller nasıl körpe,
Benim yüzüm daha penbe!
Bak, bu kömür nasıl siyah,
Benim saçım daha gümrah!
Hilaldi ay geçen gece,
Benim kaşım daha ince!
Lekelidir belki güneş,
Benim gönlüm safî ateş!”

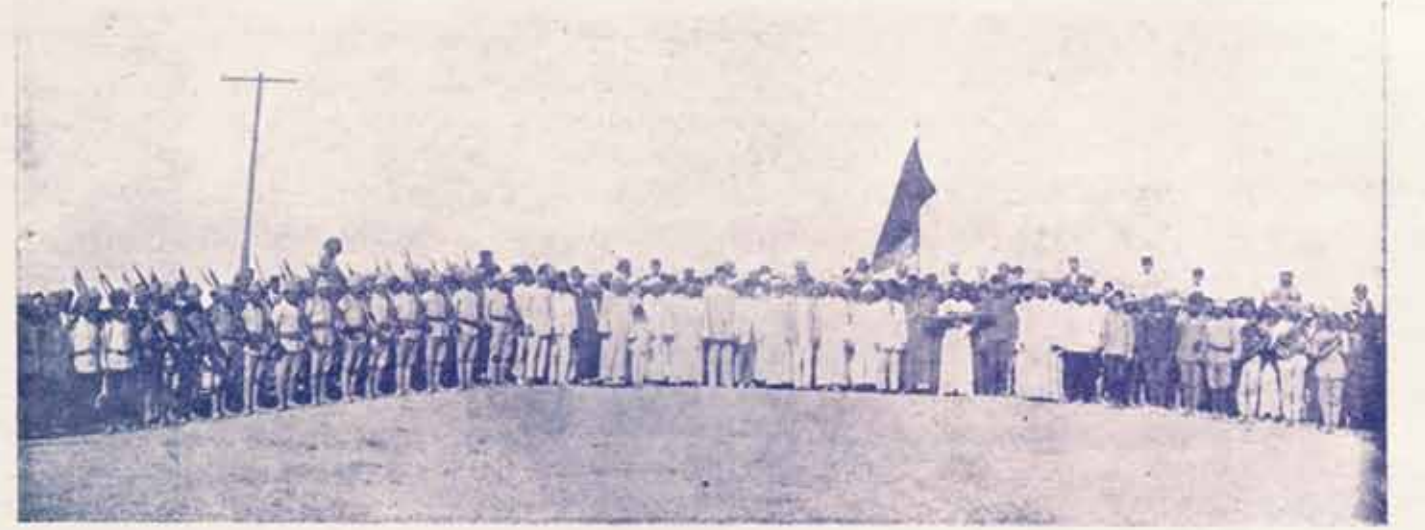

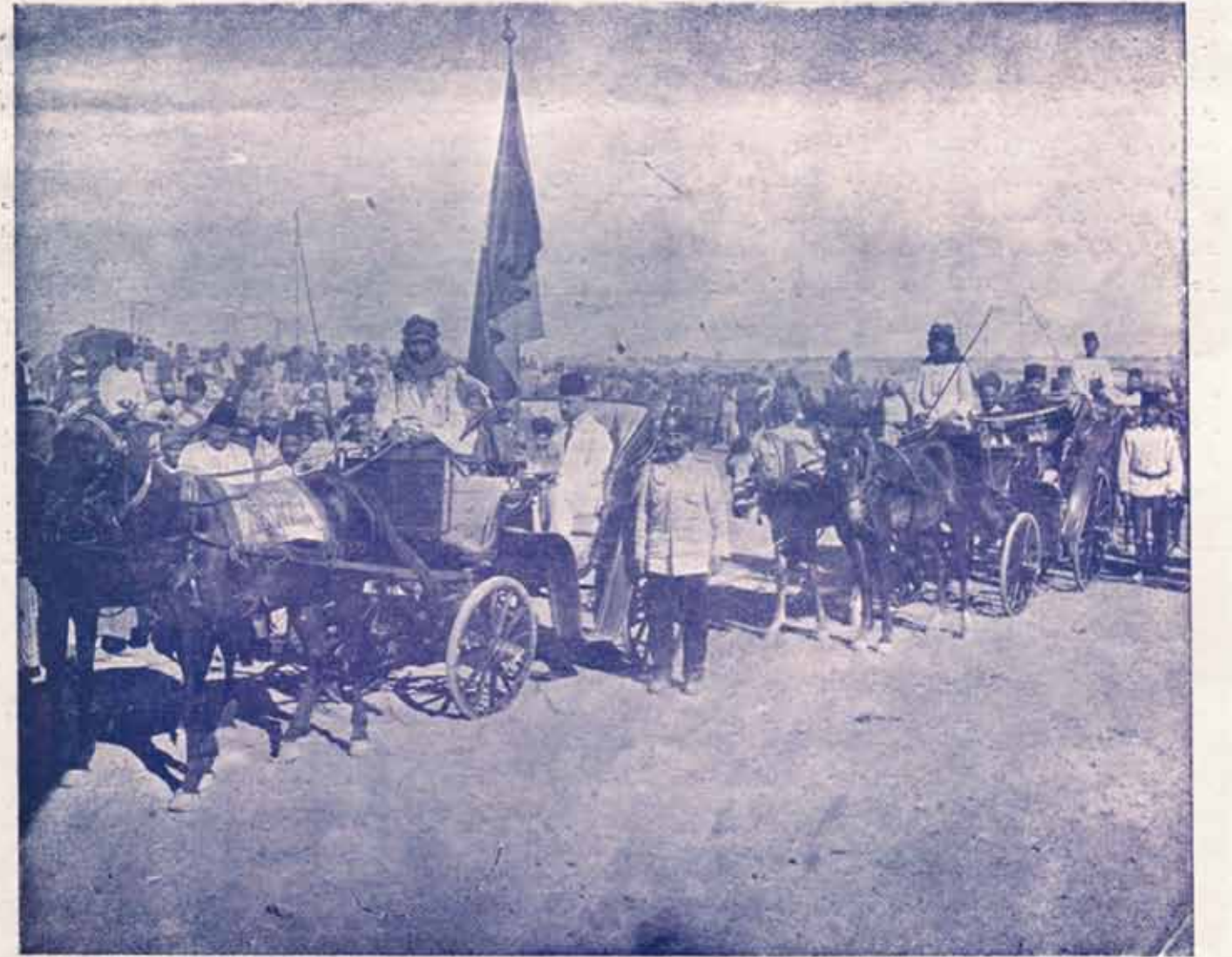
Imam Hüseyin Hazretlerinin merkadinde mahfuz tarihî sancak ve kılıcı orduya îsâl eden heyet Bağdat'ta

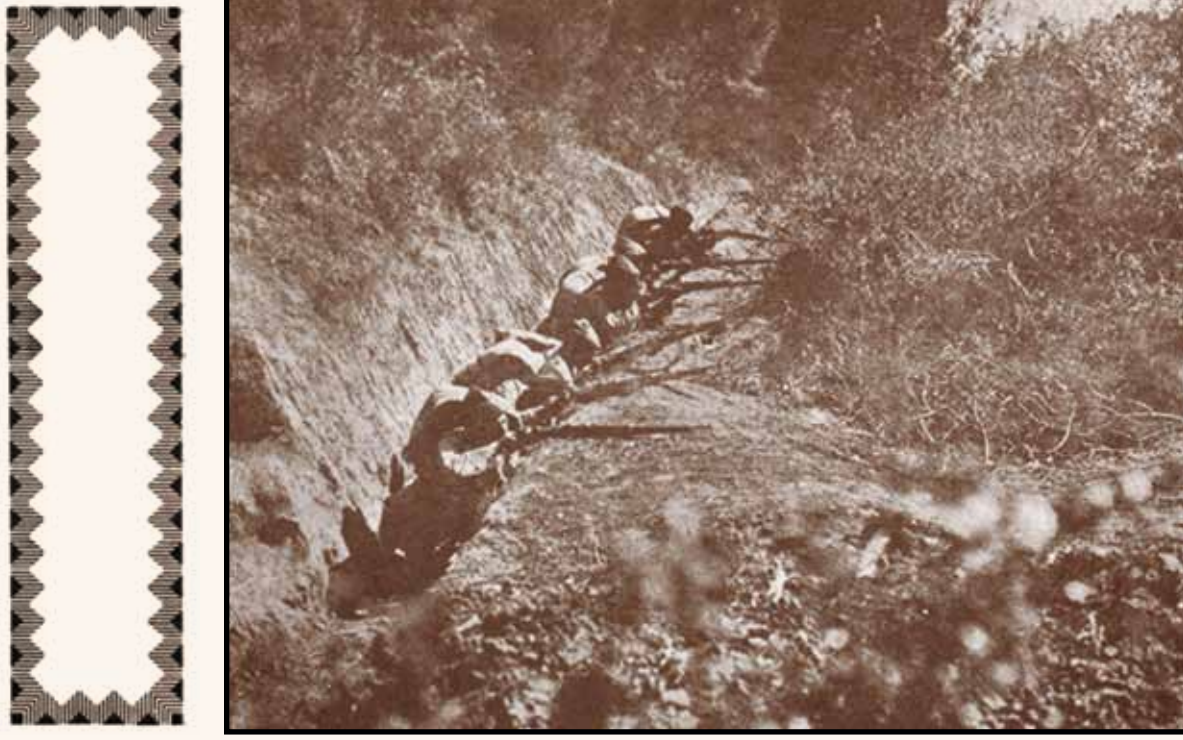
Sancak ve kılıcı mevkiîdan kışlaya nakli

امام حسین حضرتنرینک سرقدندہ محفوظ تاریخی سانجاق و قیلیجی اوردویہ ایصال ابدن ہیئت بغداددہ
Die Kommission die der Armee das historisch Schwert und Fahne; gebracht hat, welche im Musceum von Imam Hussein lagen.
La commission qui a apporté à l'armée l'épée et le drapeau historiques qui étaient dans le mausolée d'Imam Housséin.

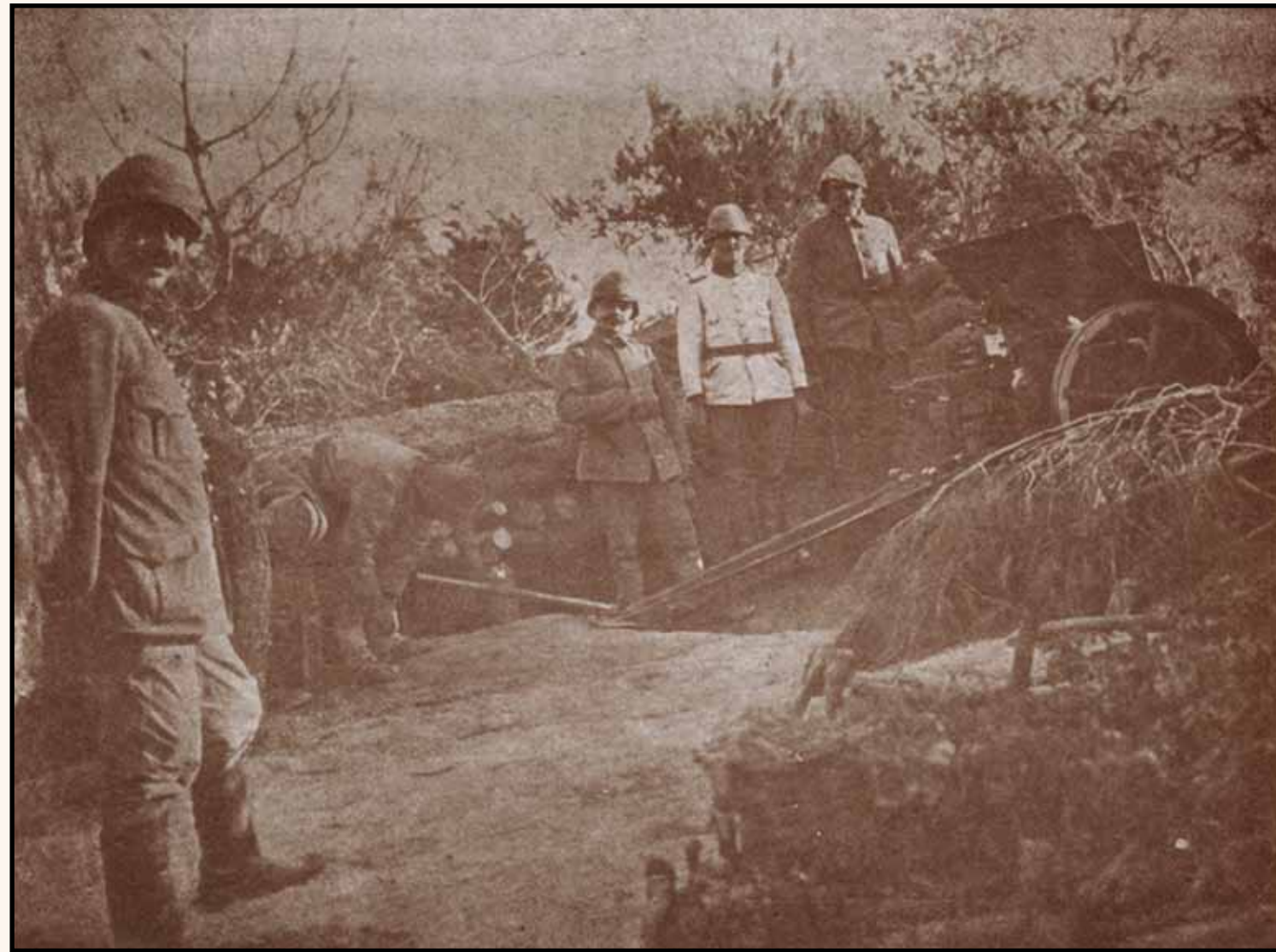
سانجاق و قیلیجک موقعدن قیلاہیہ نقل
Uebertragung von der Fahne und des Schwerts von der Station in die Kaserne.
Transfert du drapeau et de l'épée de la station à la caserne.

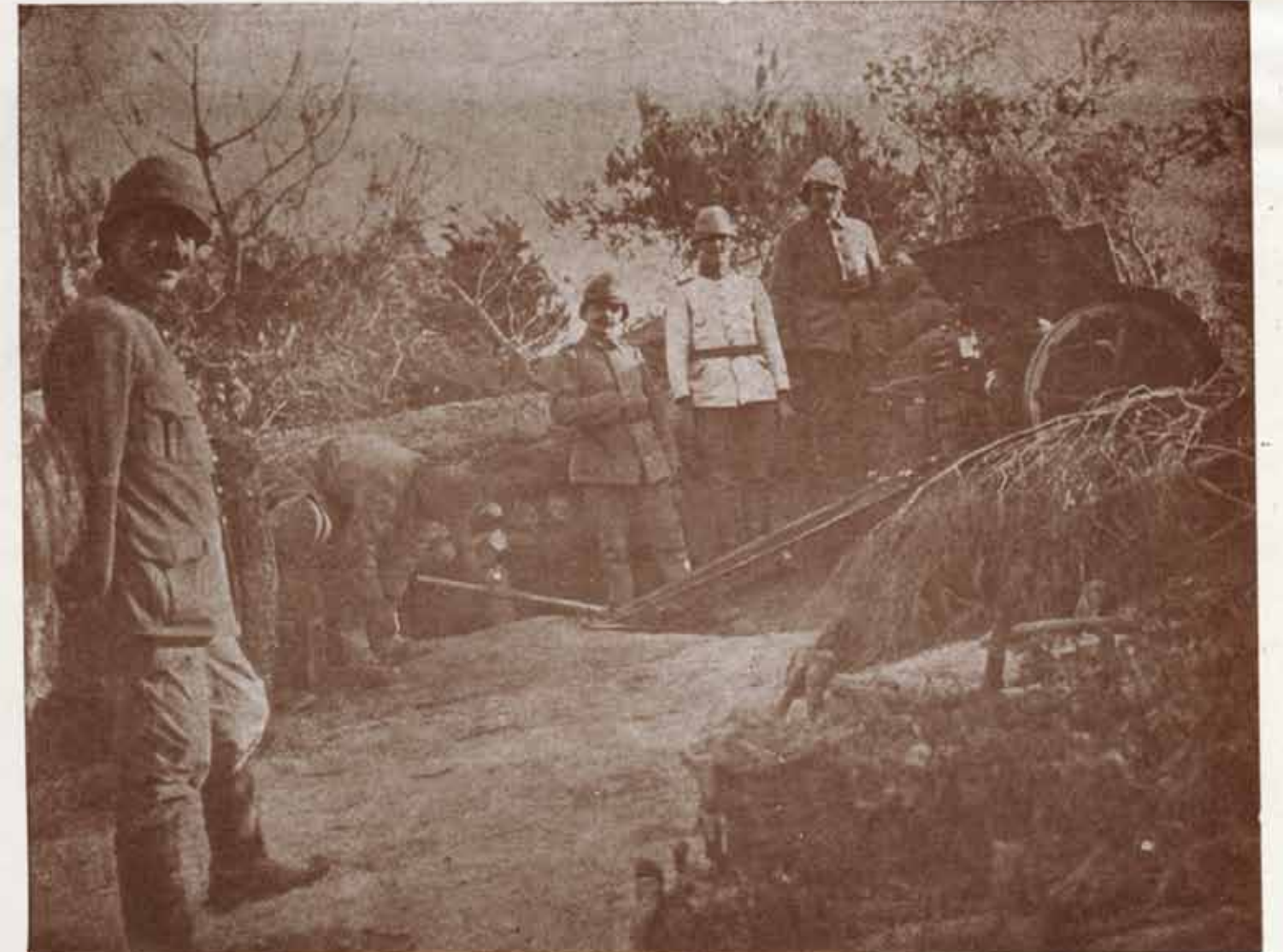
Gelibolu harp sahasında: Siperlerde düşman gözleyen askerler

کلیبولی حرب ساحہ سندنہ : سپرلرہ دشمن کوزلہین عسکرلر
Im Front von Gallipoli: Die Soldaten in den Schutzgräben beobachten den Feind.
Sur le front de Gallipoli: Les soldats dans les tranchées observant l'ennemie.

Gelibolu harp sahasında: Top başında

کلیبولی حرب ساحہ سندنہ : طوب باشندنہ
Im Front von Gallipoli: Zum Schiessen bereit.
Sur le front de Gallipoli: Prêts au tir.

کبه ایمش او ، کل زمان ، کیت زمان ،
دوغورارق برکون برقبز ، بر اوغلان ،
خان قیلقلی بکی بر جیفتم بوره ندی ،
بر بوزنی کولک سویله بزه ندی .

« تورکان » قیزک آدی ، « تورک » دی اوغلانک ،
تورانجه سی آدم ایله حوانک .

بو ایلك چیفتمدن دوغان نسل چوخالدی ،
نونوکنده شنلکسز بر آز قالدی .

« تورک » آوجیدی ، « تورکان » آوک پوستدن
چادیر بابدی ، آبرئادی دوستندن .

بو چادرلر اوبک اوبک دیزیلدی ،
هر برینه بر باشقه رنگ ویریلدی .

اورته ده کی اوبا صاری سانجاقلی ؛
شمالده کی اولدی قارا باراقلی ؛

دوغوده کی کولک رنگنه چایور ،
باطیده کی آق آدینی آلیور ؛

جنوبده کی قیزیل ایدی ؛ بویش رنگ
قایناشارق دوغورمشدی بر آهنگ .

بویش اوبا بر اوباقده برلشدی ،
« سه لینغا » نک قییسنده برلشدی .

تورک نولورکن اوغلی تاوونک^۱ تکینه
دیدی : « چیقک آلتین داغک بانه .

بزه موعود آلتین یورددر اوراسی ؛
چوقدر آوی ، آتی ، یوقدر قاوغاسی .

هر حیواندن آولاییکنز ، بالکنز
کییکلرله آند قاردهشی قالیکنز .

کوکده مزده آلاکیک قانی وار ،
قاندانسی بیه اولور جاناور ... »

تورکدن سوکرا اوبازک باشبوغی
تاوونک اولدی ، طوبارلادی اوروغی ،

قاردهشلی « چکل » ، « بارسچار » و « ایملاق »
هر بریسی آلدی آله برابرلق ،

تورکولرله آلتین یورده کیندیلر ،
کوموش صولوبر اورمانه یئدیلر .

هر آدیده اوبازک اوضراحی
اولوردی برکیک ایزی ، دوراغی .

۱ — اورخون اولکستنده بر ابرمانک اسمی .

۲ — روضه الصفا ایله شجره تورکیه ده تورکان بو یوک اولغک اسمی « تورک »
یازیلش ایسه ده (آرتور لوملی دارییس) ک کتاب العلم النافع کاشفده کی اثرده
(تاورنک) صورتده یازیلشدر .

فقط تورکک یاسانه اوبدیلر ،
سویداشلره حرمت حسی دویدیلر .

برکیکی کورهن اوکا چاتمزدی ،
سلام وریر بچردی ، اوق آمازی .

آلتین یوردده باریندیلر بیلرجه ،
چوقدی سوکلون ، ککلک ، طارشان ، قاراجه .

یاد ایل یوقدی ، محاربه اولمازدی ؛
سوکی چوقدی ، سوینج چوقدی ، غم آزدی .

لاکین برکون تاوونک اوبدی نفسه ،
بر اوق آندی ، قیدی کندی جنسه .

برکیکی آولایارق پیشبردی ،
قورساغی دوست قاتله شیشبردی .

پیشبررکن برأت دوشدی طوبراغه ،
بوات برکن لذت وردی داماغه .

طوبراق مکر طوزلو ایمش ، آکلادی ،
آش طوزلامق اولدی اونک ایمجادی .

✽

یورولمشدی دالدی درین اوبقویه ،
رؤیاسنده دوشدی بو یوک قورقویه .

قولاغنه کلدی قورقونج ، سرت برسس ؛
« کیت بورادن . آرتق صلحدن امید کس .

تکین ده کل ، قییمق اونغون آجانسه ،
بولاشدیرک تورکی کییک قانسه .

بو یله حکم وردی جزا بریسی ؛
اولاجقک دولتمک جریمی .

خوشلانما یوب آرتق نه آو ، نه آشدن ،
ذوق آلاجق صوبک آنجاق صاواشدن ... »

تاوونک همان یاماغندن خویلادی ،
بورو چالدی ، اوبماغی طویلادی .

آق ، کولک ، صاری ، آل باراقلر آجدیلر ،
آلتین یورددن اوبا اوبا قاجدیلر ؛

اویسون دینه بوتون دنیا یاسیه
باشلادیلر یاد ایبلرله قاوغایه ...

صیا کولک آب

[۳] تورکلرده هر اوبماغک بر حیوان اسمندن عبارت اولق اوزره بره اولغونده
واردی : جامع الکتراریشک بیانیه کورده او اوبمانک فردلی بو حیوانی مقدس تلقی
ایدهلر ، تولدورمز ، آتی یئزلی . اوبمانه بو ، برنوع « توتام » دیکدی .
اوغوزلرک منقسم اولدیق آق بویدن هر برینک بر اوجی قوشدن عبارت اولق
اوزره بر ارنغوی واردی : شاهین ، سولفور ، طاوشاکییل ، قارتال ، چاقیر .
اوج قوش .

Gebe imiş o, gel zaman, git zaman,
Doğurarak bir gün bir kız, bir oğlan,

Han kılıklı yeni bir çift türetti,
Yeryüzünü gök suyuyla bezetti.

“Türkan” kızın adı, “Türk”tü oğlanın,
Turancası Adem ile Havva'nın.

Bu ilk çiftten doğan nesil çoğaldı,
Ötüken'de şenliksiz yer az kaldı.

“Türk” avcıydı, “Türkan” avın postundan
Çadır yaptı, ayrılmadı dostundan.

Bu çadırlar öbek öbek dizildi,
Her birine bir başka renk verildi.

Ortadaki oba sarı sancaklı;
Şimaldeki oldu kara bayraklı;

Doğudaki gök rengine çalıyor;
Batıdaki ak adını alıyor;

Cenuptaki kızıl idi; bu beş renk
Kaynaşarak doğurmuştu bir ahenk.

Bu beş oba bir oymakta birleşti,
“Selinga1”nın kıyısında birleşti.

✽

Türk ölürken oğlu Tavonk2 Tekin'e
Dedi: “Çıkın altın dağın beline.

Bize mev'ud altın yurttur orası;
Çoktur avı, aşı, yoktur kavgası.

Her hayvandan avlayınız, yalınız
Geyiklerle and kardeşi kalınız.

Gövdemizde alageyik kanı var,
Kandaşını yiyen olur canavar...”

Türkten sonra obaların başbuğı
Tavonk oldu, toparladı uruğu,

Kardeşleri “Çiğil”, “Barscar” ve “İmlak”
Her birisi aldı ele bir bayrak,

Türkülerle altın yurda gittiler,
Gümüş sulu bir ormana yettiler.

Her adımda obaların uğrağı
Olurdu bir geyik izi, durağı.

1- Orhun ülkesinde bir ırmağın ismi.
2- Ravzatü's-safa ile şecere-i Türkiye'de Türk'ün büyük oğlunun ismi
“Tütek” yazılmış ise de (Artur Lomley Davidis'in Kitabü'l-ilmü'n-nafi namının
daki eserinde (Tavonk) suretinde yazılmıştır.

Fakat Türk'ün yasına uydular,
Soydaşlara hürmet hissi duyular.

Bir geyiği gören ona çatmazdı,
Selam verir geçerdı, ok atmazdı.

Altın yurtta barındılar yıllarca,
Çoktu sülün, keklık, tavşan, karaca.

Yad il yoktu, muharebe olmazdı;
Sevgi çoktu, sevinç çoktu, gam azdı.

Lakin bir gün Tavonk uydu nefesine,
Bir ok attı, kıydı kendi cinsine.

Bir geyiği avlayarak pişirdi,
Kursağını dost kanyla şişirdi.

Pişirirken bir et düştü toprağı,
Bu et yerken lezzet verdi damağa.

Toprak meğer tuzlu imiş, anladı,
Aş tuzlamak oldu onun icadı.

✽

Yorulmuştu daldı derin uykuya,
Rüyasında düştü büyük korkuya.

Kulağına geldi korkunç, sert bir ses:
“Git buradan. Artık sulhden ümit kes.

Tekin değil, kıymak ongun3 canına,
Bulaştırdın Türk'ü geyik kanına.

Böyle hüküm verdi ceza perisi:
Olacaksın devletimin çerisi.

Hoşlanmayıp artık ne av, ne aştan,
Zevk alacak soyun ancak savaştan...”

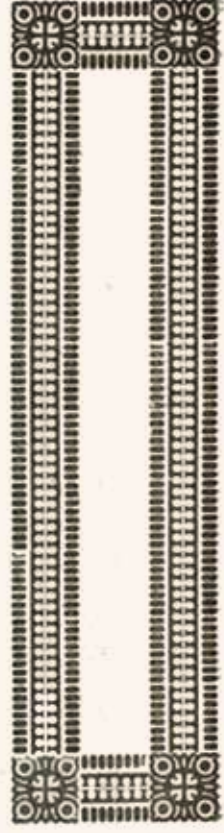
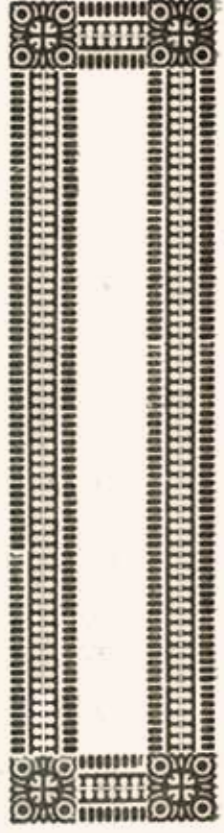
Tavonk hemen yatağından hopladı,
Boru çaldı, oymağını topladı.

Ak, gök, sarı, al bayraklar açtılar,
Altın yurttan oba oba kaçtılar;

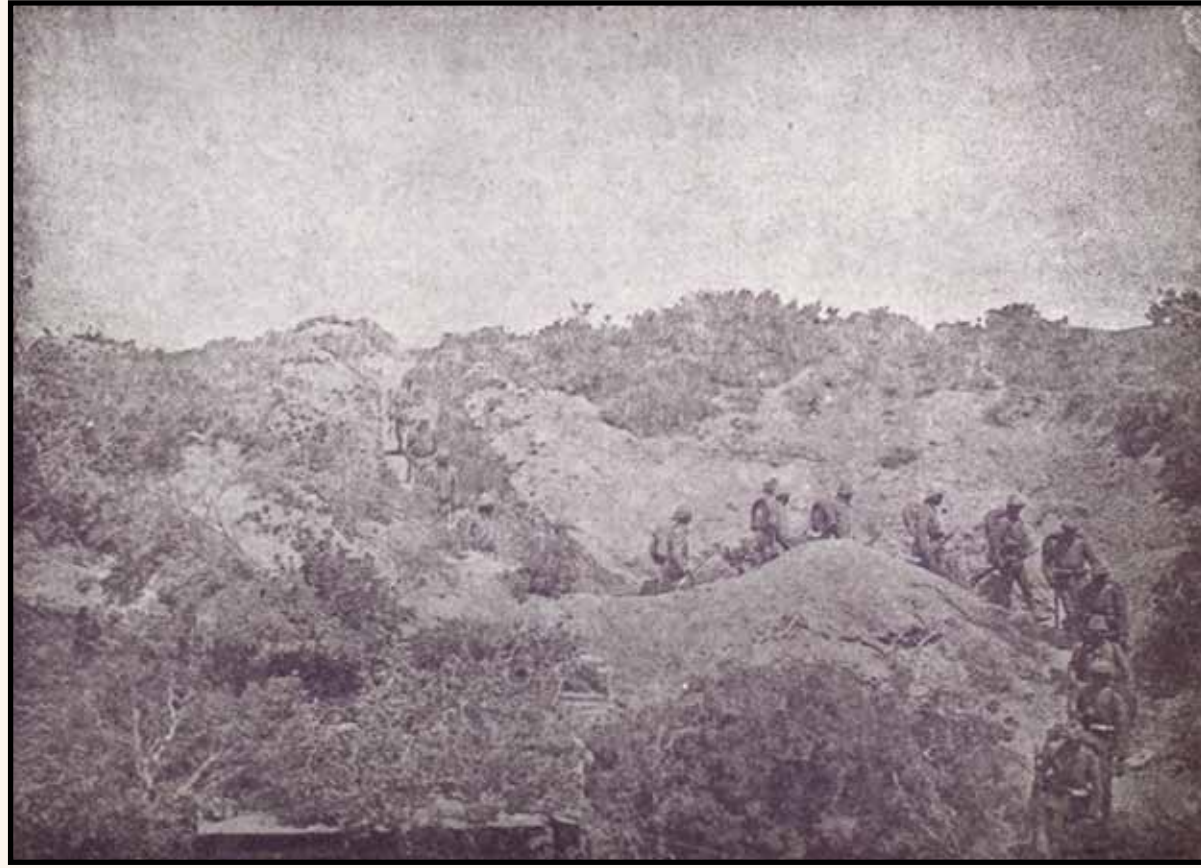
Uysun diye bütün dünya yasaya
Başladılar yad ellerle kavgaya...

Ziya Gökalp

3- Türklerde her oymağın bir hayvan isminden ibaret olmak üzere bir
“ongun”ı vardı. Camiü't-Tevarih'in beyanına göre o oymağın fertleri bu
hayvanı mukaddes telakki ederler, öldürmezler, etini yemezlerdi. O halde
bu, bir nev “Totem” demektir. Oğuzların münkasım olduğu altı boydan her
birinin bir avcı kuştan ibaret olmak üzere bir ongunu vardı: Şahin, sungur,
tavşancıl, kartal, çakır, üç kuş.

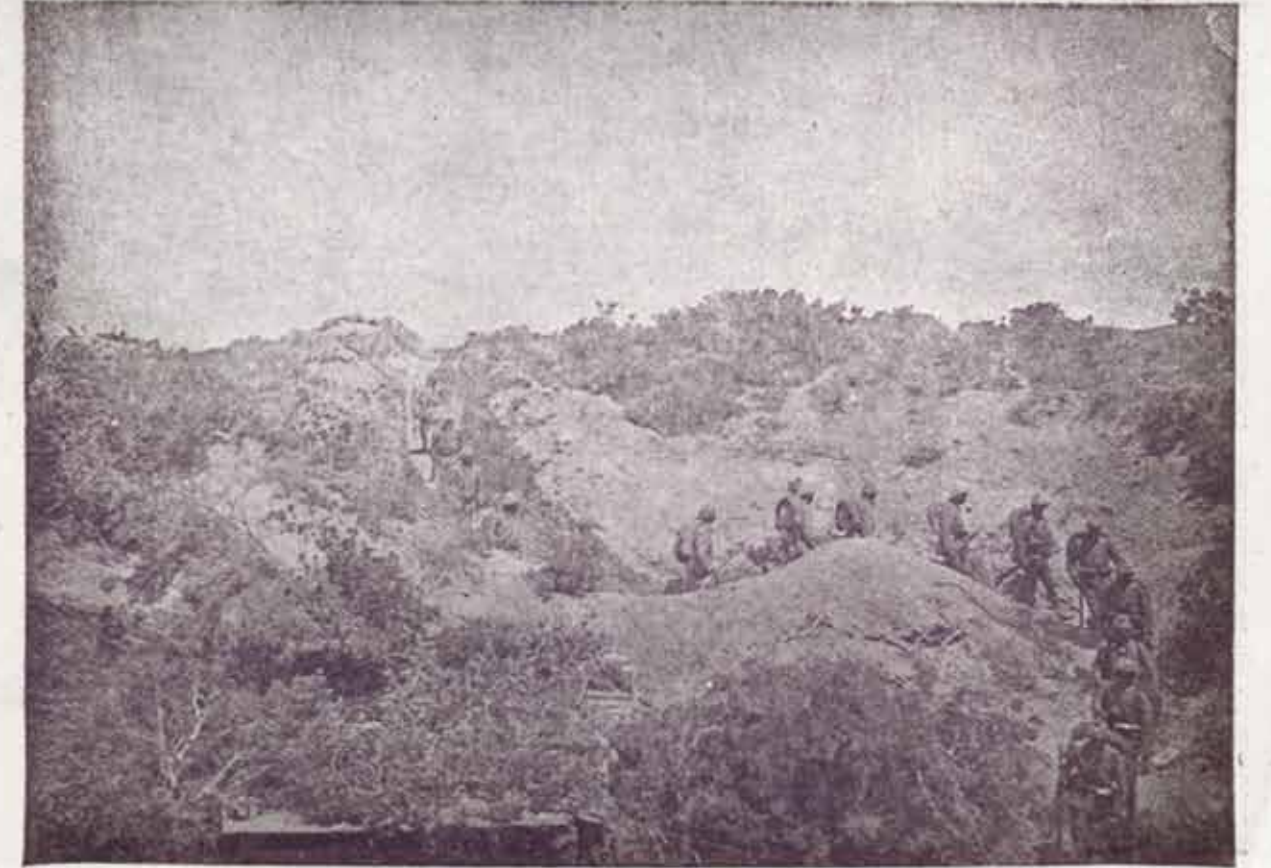
Gelibolu harp sahasında: Top hazırlanıyor

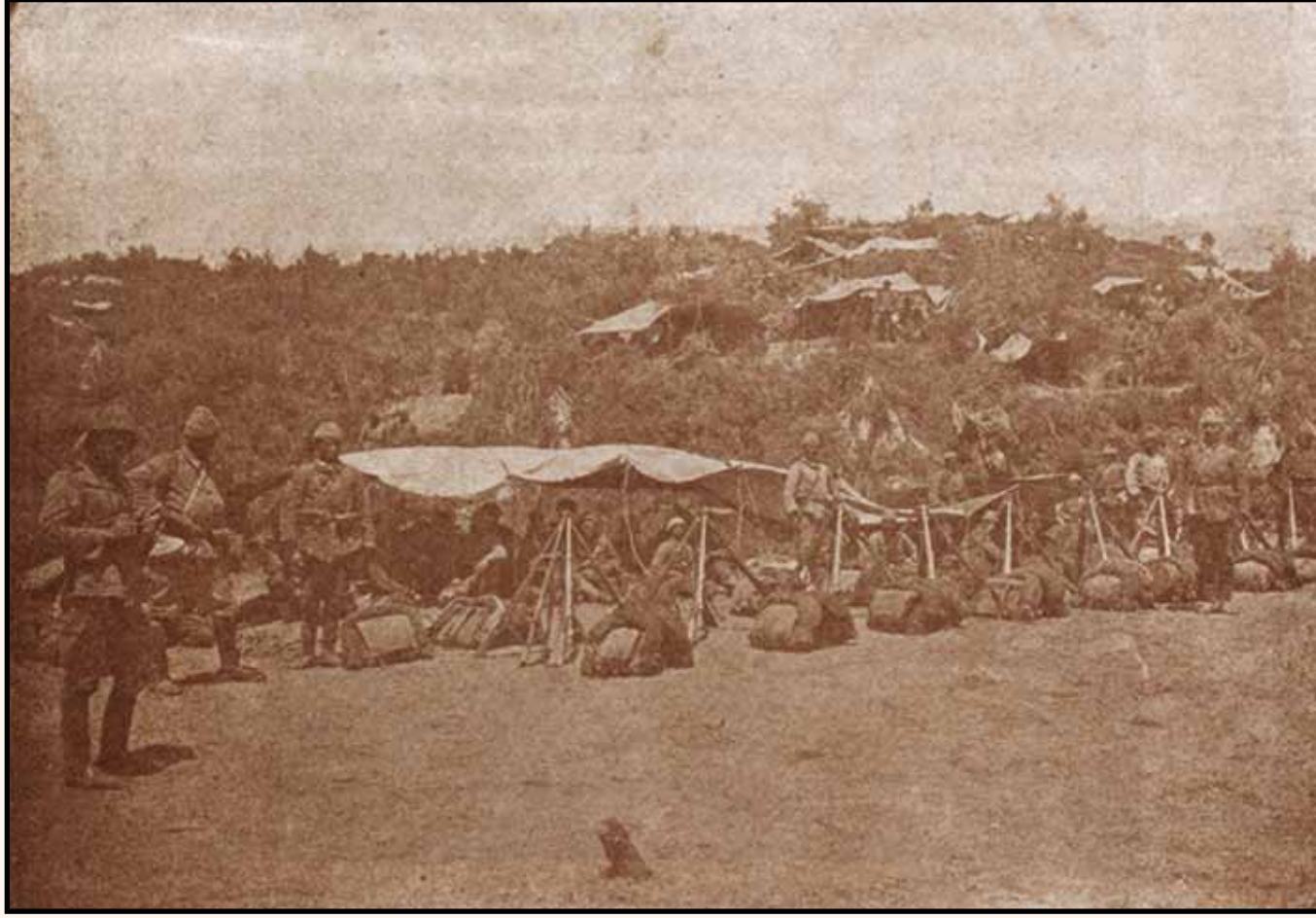
Gelibolu harp sahasında: Gizli yollarda bir keşif kolu

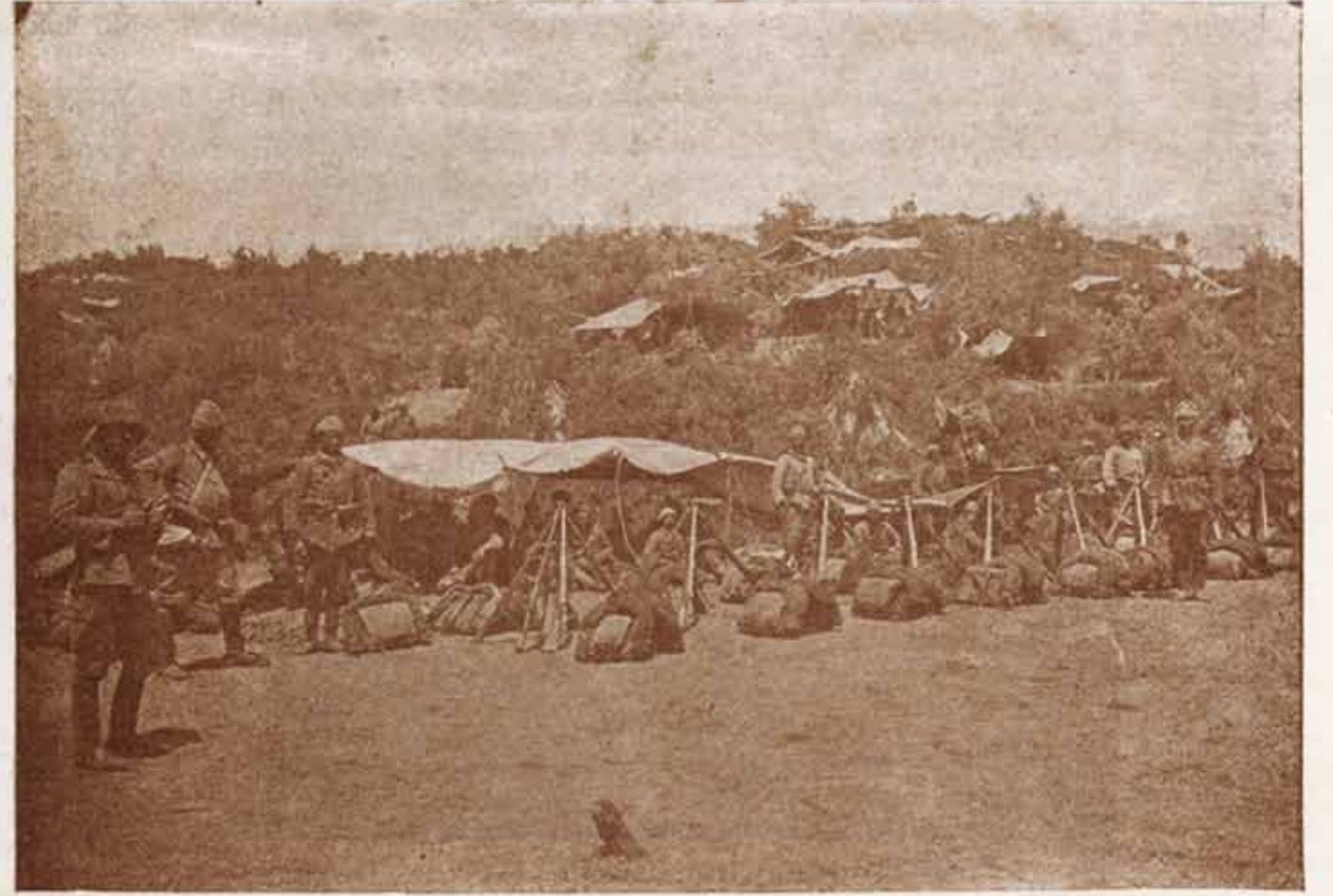
کابیولی حرب ساحه‌سنده : طوب حاضرلاتیور
Im Front von Gallipoli : Vorbereitung zum Schlessen.
Sur le front de Gallipoli : Préparation de tir.

کابیولی حرب ساحه‌سنده : کبزی بولرده برکشف قولى
Rekognoszierungs-patrouille in den Verbindungsgraben.
Sur le front de Gallipoli : Patrouille de reconnaissance dans les boyaux.

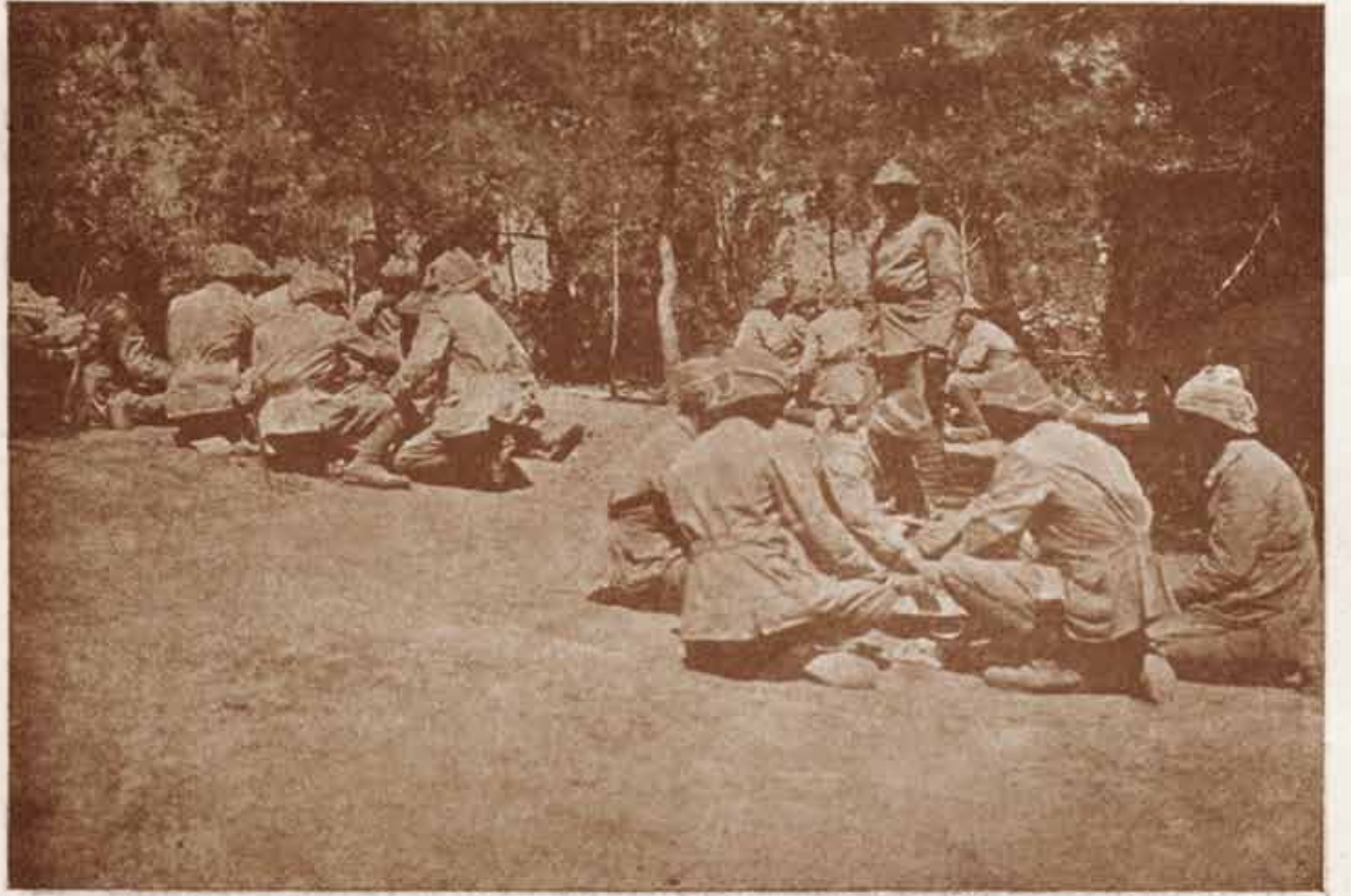
Gelibolu harp sahasında: Taarruzdan evvel ihtiyat kütalarının istirahati

کلیبولی حرب ساحہ سندہ : تعرضدن اول احتیاط قطعہ لرینک استراحتی
Im front von Gallipoli : Die Reservetruppen beim ausruhen vor dem angriff.
Sur le front de Gallipoli : Les troupes de réserve en repos avant l'offensive.

Gelibolu harp sahasında: Neşeli sabah yemeği

کلیبولی حرب ساحہ سندہ : نیشلی صباح ییکی
Im front von Gallipoli : Fröhliches frühstück.
Sur le front de Gallipoli : Gal déjeuner.

حجر محمد بن عبد الرحمن

نشرین تانی ، ۱۳۳۱

بویوک عثمانلی اوردوسنک مقدس باش قوماندان بشنجی سلطان محمد خان حضرتلری

S. M. der Sultan Mehmed V, Generalissimus der türkischen armee.

S. M. I. le Sultan Mehmed V, auguste généralissime de l'armée ottomane.